

Kommuneplanen sin handlingsdel med Økonomiplan 2023-2026 og Årsbudsjett 2023

Skjåk kommune

Innhald

Kommunedirektøren si vurdering.....	1
Status 2022 og grunnlaget for 2023	8
Risiko knytt til budsjettet	10
Regjeringa sitt forslag til statsbudsjett for 2023.....	10
Rentenivå	10
Løn og pensjon	10
Kraftinntekter.....	11
Tilbakeføring av pensjonsmidlar frå KLP	11
Vurdering.....	12
Økonomi	13
Budsjettprosessen.....	13
Overordna mål og handlingsreglar.....	13
Investeringar	22
Balansepostar.....	23
Framtidsutsikter økonomi.....	24
Medarbeidarar	25
Hovudmålsettingar.....	25
Arbeidstid og heiltidskultur.....	25
Fråvær	26
Kompetanseutvikling og rekruttering	26
Presentasjon av hovudområde	28
Overordna organisasjonskart.....	28
Tenesteområde Oppvekst og utdanning.....	29
Tenesteområde Miljø- og samfunnsutvikling	43
Tenesteområde Helse og omsorg	56

Kommunedirektøren si vurdering

Kommunedirektøren legg med dette fram forslag til kommuneplanens handlingsdel med budsjett for 2023 og økonomiplan fram til og med 2026. Det er utarbeidd budsjettbok med aktuelle hovudoversikter og detaljbudsjett.

Det er eit omfattande arbeid som ligg bak utarbeiding av kommuneplanen sin handlingsdel og økonomiplan. Arbeidet starta med dialogkonferansen til kommunestyret i juni 2022. Deretter har dei kommunale- og interkommunale einingane kome med sine vurderingar og innspel. Det heile er avstemt med dei økonomiske rammevilkåra som blei kjent ved framlegging av regjeringa Støre la fram sitt forslag til statsbudsjett for 2023 torsdag 6. oktober 2022.

Skjåk kommune er ein organisasjon med mange dyktige tilsette som kvar einaste dag leverer tenester innan eit bredt spekter. Eit budsjett og ein økonomiplan har som føremål å definere rammene for all aktivitet i kommunen. Det kjem stadig nye forventningar, frå stat og andre aktørar innan dei ulike tenesteområda, til kva tenester kommunen skal levere. I dette spennet skal kommunedirektøren legge fram eit forslag til budsjett- og økonomiplan for perioden 2023-2026. Kommuneplanen og Økonomiplanen er kommunen sine fremste styringsreiskap for lokale prioriteringar innan tenesteyting og lokal samfunnsutvikling. Med ein strammare kommuneøkonomi er det behov for eit sterkt fokus på det strategiske arbeidet.

Økonomien i Norge og verda er for tida prega av større usikkerheit enn normalt. Prisstigning og rentenivået er ei utfordring. Den ekstra kostnadsveksten er ikkje fullt ut kompensert over statsbudsjettet, korkje i 2022 eller i 2023.

KS har berekna at statsbudsjettet fører til at økonomien blir 12 milliardar strammare for kommunane. Innstramminga i kommuneøkonomien vil måtte få konsekvensar for tenestetilbodet i kommunane.

To sitat om statsbudsjettet frå KS sin styreleiar:

«I sum ser vi nok at forventningene til hva kommunesektoren skal løse ikke står i forhold til rammene i kommuneøkonomien. Dette gapet øker med flere milliarder kroner i statsbudsjettet for 2023.»

«Vi går en annerledes tid i møte som vil kreve stor innsats fra kommuner og fylkeskommuner.»

Samtidig ser ein at forventningane til kommunane aukar. Det går fram av statsbudsjettet, og enkeltsaker regjeringa har kommunisert i vekene etter statsbudsjettet vart lagt fram: auka mottak av flyktningar og arbeid med kommunal beredskap.

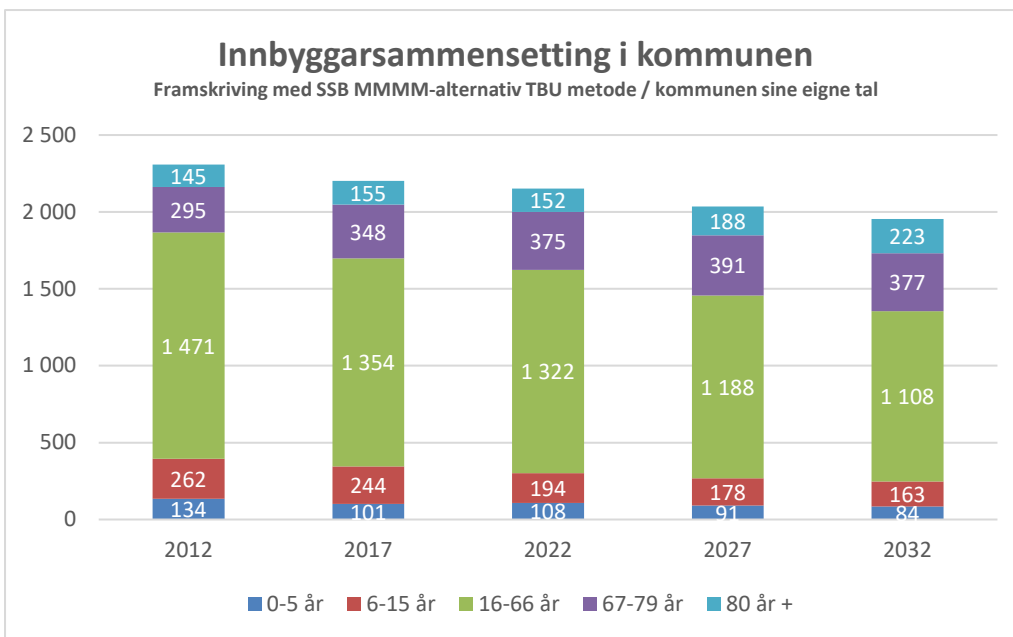
Det er fleire utfordringar som legg press på kommunen:

- Manglende befolkningsvekst og aldrande befolkning. Samtidig synk tal på born og unge i skulealder.
- Auka tenestebehov hos eksisterande og nye brukarar.

- Kostnadsvekst innan helse og omsorg som følge av demografi og flytting av oppgåver frå stat til kommune

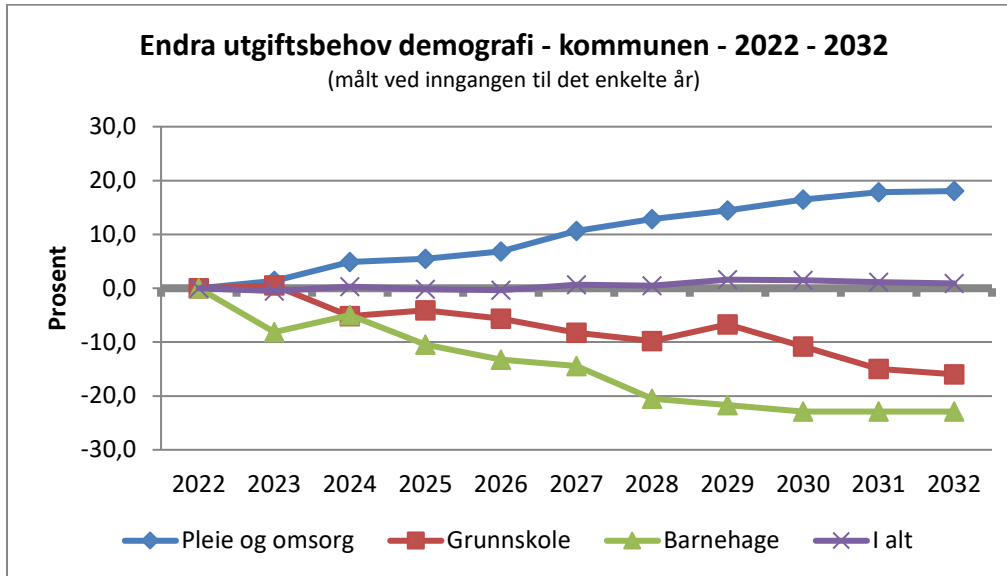
Statistikk syner at folketalet i Skjåk over år har hatt ein jamn nedgang og framskrivinga syner at utviklinga vil halde fram. I tillegg til sjølve nedgangen er det endringar i samansetting som syner at den yrkesaktive delen av befolkninga ser ut til å gå betydeleg ned samtidig som talet på eldre aukar (Data frå SSB).

Kommunen har i fleire år opplevd nedgang i folketalet. Dette skuldast både negativt fødselsoverskot og utflytting. Det mest bekymringsfulle er framskrivinga av befolkningsamansetting. Denne framskrivinga syner betydeleg nedgang av tal på innbyggjarar i arbeidsaktiv alder (16-66 år) samstundes som talet på innbyggjarar over 80 år aukar vesentleg.

Det er viktig å arbeide for at bygda skal vere attraktiv å busette seg i. Den demografiske utviklinga er ei utfordring for kommuneøkonomien i Skjåk kommune. Kommunen må i si planlegging og i strategiske val legge dei forventa endringane i demografien til grunn. Gjennom omstilling og strukturelle endringar må vi tilpasse tenestene våre. Denne utviklinga vil ha bemanningmessige konsekvensar.

Figuren under syner dei endra utgiftsbehova fram mot 2032.

Kommunen sitt næringsfond er til god nytte for dei som ynskjer å etablere eller utvikle arbeidsplassar. God styring gjennom ein realistisk økonomiplan er viktig for å sikre stabile tenester og bevare trygge arbeidsplassar. På den måten skal Skjåk bli ein betre kommune å bu og arbeide i.

Kommunalt næringsarbeid er ikkje ei lovpålagd oppgåve. Dette er eit område der kommunane har reell handlefridom. Eit systematisk næringsarbeid er av stor verdi, samstundes er det utfordrande sidan næringsarbeidet må konkurrere med tenester som er lovpålagde, og som tek ein stor del av dei kommunale budsjetta. I Skjåk er det stort fokus på næringsutvikling og næringspolitikk, og i februar 2022 blei næringsstrategien vedteke. Kommunedirektøren ser behov for å dreie bruk av næringsfondet meir mot systematiske tiltak der fokus er på bulyst og rekruttering av innbyggjarar i arbeidsaktiv alder.

Kommunestyret vedtok i november 2021 ein omdømmestrategi. Kommunedirektøren vurderer at Skjåk kommune har fått eit godt grunnlag for å arbeide med omdømme. Strategien er med å peike ut retning for å formidle dette grunnlaget på ein god, positiv og framtidsretta måte. Både bedrifter, idrettslag og det offentlege arbeider for å skape seg eit best mogleg omdømme.

Omdømmebygging for Skjåk kommune handlar om å bygge gode oppfatningar av kommunen.

Forsking syner mellom anna at eit godt omdømme kan bidra til meir stolte og motiverte tilsette, det blir lettare å rekruttere, ein får fleire besøkande, leverandørar vil samarbeide og journalistar er meir vennleg innstilt. Eit godt omdømme aukar attraktiviteten til kommunen, og er med på å gjere kommunen meir attraktiv for etablering av næringsverksemd og større bu-lyst. Vidare er det dokumentert at skal kommunen betre omdømmet, er det viktig at den ikkje bygger opp falske forventningar hjå interessentane.

Kommunedirektøren meiner vi er på god veg i å samordne kommunen sin kommunikasjon slik at alle arbeider mot same mål.

Kommunedirektøren vurderer forankring, involvering og eigarskap som dei viktigaste suksessfaktorane for dette arbeidet. Politikarar, innbyggjarar og kommunen sine tilsette må aktivt bidra til eit positivt omdømme av Skjåk kommune.

Eit positivt omdømme styrker konkurransekrafta og identiteten til kommunen. Strategien syner at kommunen må endre arbeidsmetodikk for å betre omdømmet sitt. For å lykkast med dette, legg strategien opp til at det blir prioritert å jobbe med intern forankring på alle nivå i kommunen, ekstern forankring blant innbyggjarar og utflytte skjåkværar, offensiv bruk av kommunikasjon for å sikre auka synlegheit, og til sist resultatoppfølging.

Flaumsikring i Bismo

NVE har utarbeidd ein plan for flaumsikring av Bismo. I samband med dette blei det vedteke ein reguleringsplan i september 2022. Den blir laga av tre ulike flaumvollar og ein flaumsikringsmur forbi vassverket. Det må òg bli etablert tre pumpestasjonar og dreneringsgrøfter. Tiltaket vil sikre Bismo mot 200-års flaum inkludert klimapåslag på 20 %.

Kantvegetasjon og naturstigen langs med elva vil i noko grad bli råka av tiltaket, men påverknad vil bli redusert i så stor grad som mogleg. Turstigen vil etter planen gå oppå flaumvollen på einskilde strekningar.

Kostanden med tiltaket er så langt estimert til over 150 millionar kroner. Skjåk kommune må belage seg på å betale minimum 20 % av kostnaden. Om alt går etter planen ser det ut som NVE kan starte anleggsarbeidet i løpet av 2023. Dette er ei flaumsikring som har stor betydning for mange i Bismo og for vidareutvikling av næringsområdet.

Kommuneplanen sin arealdel for Skjåk 2020-2030 vart ferdig handsama i 2021. Planen omfattar alt areal i kommunen, og det er mange forslag om nye område for utbygging, spesielt område for industri, næring og utbygging av bustadar og fritidsbustadar.

Arealdelen av kommuneplanen vil:

- Gje viktige rammer for samfunnsutvikling
- Gje føringar for framtidige revideringar av kommunedelplanar
- Gje føringar der ein på bakgrunn av arealdelen utarbeider reguleringsplanar
- Gje føringar der ein på bakgrunn av arealdelen behandlar byggjesøknadar
- Gje moglegheiter for langsiktige vurderingar av arealbruk
- Vere eit reiskap for forvaltning av areal inn mot verna område
- Sikre vern av naturområde, kulturminne og produktive jordbruksareal
- Sikre at prinsippa om universell utforming blir ivareteke i nybygg, renovering av bygg, uteareal, transport og reiseliv.

Internkontroll

I oktober 2021 styrka kommunedirektøren arbeidet med internkontroll med ei 70 % stilling. I dette ligg oppbygging av internkontroll gjennom kvalitetssystem, GDPR-arbeid (General Data Protection Regulation). Skjåk kommune har ei programvare for kvalitetssystem (Compilo). Mykje av arbeidet vil vere å sikre eit

godt system for internkontroll, jobbe med rutinar og innføring av systemet for internkontroll. Dette er eit viktig arbeid som inkluderer alle einingar i kommunen.

Det har i 2022 vore jobba godt med dette og ein har nå fått på plass mykje. Avikssystemet er eit av punkta som nå er på plass, det vert viktig nå at alle er flinke til å bruke dette slik systema er tenkt. GDPR har også vore arbeidd med, og ein har lukkast med å få på plass dei rutinar som krevst. Siste tida har det vore arbeidd med ROS innan alle einingar og dette arbeidet er no i slutfasen.

Oppdatert administrativt delegeringsreglement frå kommunedirektøren og ut i organisasjonen vart vedteke av kommunedirektøren i oktober 2022.

Leiing i kommunen

I 2023 vil kommunedirektøren fortsette arbeidet med ekstra fokus på leiing. Viktige føringar i dette arbeidet er omtala i leiarplattforma. Som leiar i Skjåk kommune forventar kommunedirektøren at ein:

- Har fokus på innbyggjarane som våre brukarar, og dei folkevalde som våre oppdragsgjevarar
- Opptrer med respekt overfor innbyggjarar, medarbeidarar, kollegaer og folkevalde
- Følgjer lojalt opp dei vedtak som blir fatta, og opptrer profesjonelt og fagleg
- Har særskilt ansvar for å forstå skiljet politikk og administrasjon, og det set krav til forståing og etterleving av å bruke organisasjonen sin etablerte struktur i det daglege
- Har god budsjettstyring
- Skal involvere, delegere og motivere medarbeidarar, leiarar og andre på vegen for å nå måla som er satt
- Har særskilt ansvar for at ein driv tenesteproduksjon lovleg og forsvarleg med kontinuerleg forbetningsfokus, og at ein til ei kvar tid gjeldande føringar/rutinar vert følgde opp
- Skal bidra på samhandlingsmøte med verneombod og tillitsvald for å sikre openheit ikring blant anna arbeidsmiljø og ROS-analysar

Plan for helse og omsorg

Kommunestyret har vedteke at kommunedirektøren skal utarbeide eit utkast til plan for helse og omsorg i Skjåk kommune. Mandatet for helse- og omsorgsplanen har vore drøfta i felles samlingar der politikarar og tilsette har hatt felles arbeidsøker som har resultert i konkrete og fagleg funderte tiltak. Gjennom dette vart det klart at det var behov for ein strategi for born, ungdom og funksjonshemma i tillegg til dei som er omtala. Tekstdokumentet har blitt arbeidd med og skrive i tett samarbeid med tenestene. Det har vore stort fokus på involvering og kunnskap som gjev Skjåk kommune dei beste føresetnadar for å planlegge for helse- og omsorgstenestene i planperioden.

Framlegga til tiltak er basert på dei analysane som er gjort med oppdatert forskning og statistikk. Dei mest signifikante funna er at fleire av sjukdommane som fører til omsorgsbehov lar seg førebyggje, og ei auke i talet på funksjonsfriske år i eldrebefolkninga dei siste 25 åra. Desse tiltaka vil gje redusert behov for omsorgstenester i åra framover. Planen legg difor fram ei tredelt satsing for å ivareta behovet til Skjåk kommune sine innbyggjarar:

- Folkehelse, førebygging og rehabilitering for alle aldersgrupper
- Heimetenester i form av helsehjelp, praktisk hjelp i heimen og personleg assistanse.
- Omsorgsbustadar og spesialiserte helsetenester i sjukeheim

Kommunen yter tenester til alle pasient- og brukargrupper, som personar med somatisk eller psykisk sjukdom, skade eller liding, rusmiddelproblem, sosiale problem eller nedsett funksjonsevne. Kommunen har plikter som utfordrast i ulik grad når det gjeld kompetanse og rekruttering, og dette har kome til uttrykk i varierende grad dei siste åra. Rekruttering av tilstrekkeleg kompetanse er ei nasjonal utfordring. Kvalitetsreforma Leve hele livet blei lansert 4. mai 2018, og skal bidra til ein god alderdom, at ein kan meistre livet lenger, og at eldre har trygghet for at dei får god hjelp når ein har behov for det. Regjeringa har varsla at dei vil følgje opp Leve hele livet med ein ny reform som har fått namnet Bo trygt hjemme – reforma. Reforma bygger på det viktige arbeidet i st.m. 15, og vil i denne reforma satse på desse fire innsatsområda:

- Kompetente og myndiggjorte medarbeidarar
- Levande lokalsamfunn
- Bustadstilpassing og planlegging
- Trygghet for tenester og støtte til pårørande

Nokre av spørsmåla som er sentrale for denne reforma er kva som er dei største utfordringane på dei ulike innsatsområda, kva som kan gjere det trygt å bu heime lengre, korleis ein kan sørgje for at eldre deltek i samfunnet og korleis dei kan bidra med si erfaring og kompetanse.

Samfunnstryggleik og beredskap

Samfunnstryggleik og beredskap har fått auka fokus dei siste åra. Hovudårsaka til dette er klimaendringane og eit endra trusselbilete. Kommunane si arealplanlegging må ta høgde for meir ekstremvær. I tillegg er det auka fokus på oppdaterte beredskapsplanar og å øve på handtering av ulike krisesituasjonar. Statsforvaltar arrangerer øvingar og stiller krav til kommunane.

Budsjettpremissar

I kommuneloven sin § 14-4, andre ledd, er det eit krav om at økonomiplanen skal vise kommunestyret sine prioriteringar og løyvingar, og dei mål og premisser som økonomiplanen bygger på. Budsjettpremissar er her tolka som dei grunnleggande forutsetningane som er lagt til grunn for årsbudsjettet og økonomiplanen. Investeringsbudsjettet, driftsrammer på ansvar, handlingsreglar, ulike plandokument, rentenivå, statlege overføringar, samanlikningar med eigen kommunegruppe, god legedekning og at alle skal få tilbod om barnehageplass er sentrale premisser for økonomiplan og budsjettet. Vidare legg lovar og forskrifter premisser for innhaldet i økonomiplanen.

KOSTRA

Ordet KOSTRA står for KOmmune STat RApportering, og er ei årleg innrapportering kommunane gjer til staten via SSB. Sjå internetlink: <http://www.ssb.no/kostra>. Målet med KOSTRA er å kople saman tenesteproduksjonsdata, type teneste, tal produserte einingar, personalinnsats - årsverk/timar, brukarar osv. med økonomidata (utgift og inntekt pr. teneste). Dette vil gje informasjon om prioritering,

produktivitet og dekningsgrad i høve til kommunen sine ulike brukargrupper. Gjennom denne rapporteringa vert det produsert nøkkeltal i tre nivå. Nøkkeltala er relevante for kommunen sin eigen styring. Her kan ein samanlikne kommunen si utvikling år etter år, eller samanlikne kommunen med andre kommunar. Tal frå KOSTRA er sentralt i dette dokumentet.

Skjåk kommune er i kommunegruppe 5. Dette er ei gruppe med 2.000 til 9.999 innbyggjarar, høge bundne kostnader og middels korrigerde inntekter.

I juni hadde politikarar og leiarar ein felles gjennomgang i regi av KS. Dette gav eit godt fundament for å vurdere tenestene med tanke på 2023 og framover.

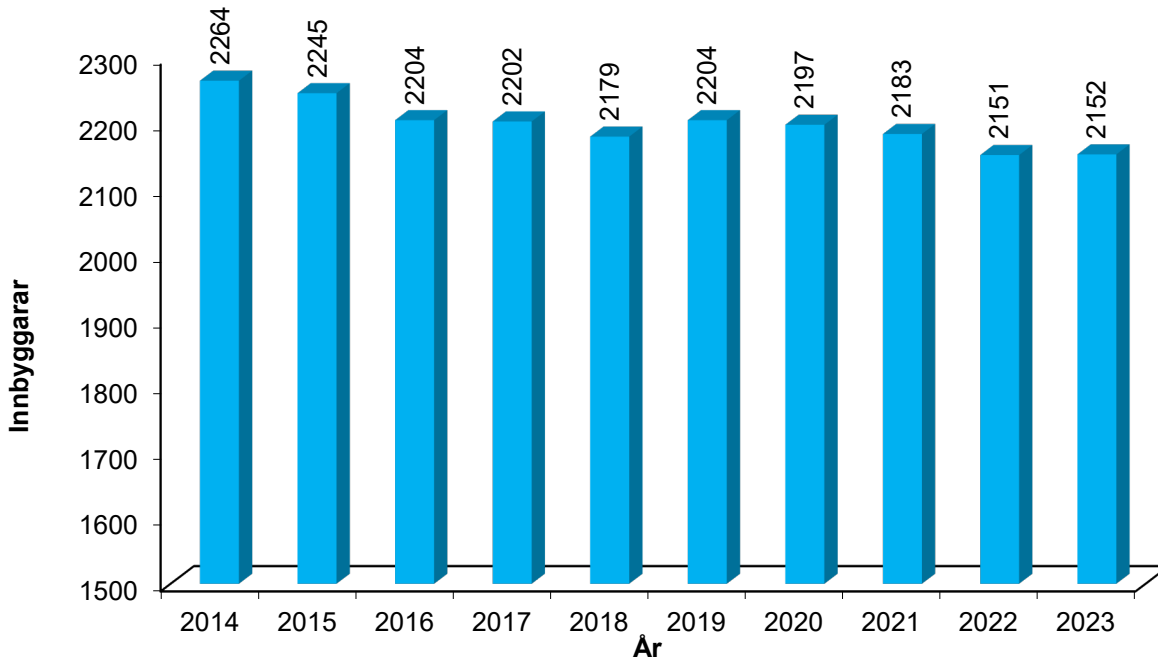
Kommunebarometeret (www.kommunebarometeret.no) gir eit bilete av korleis kvaliteten på tenestene er i Skjåk samanlikna med andre kommunar. Undersøkinga er å oppfatte som ei objektiv vurdering av tenestekvalitet – i motsetnad til brukarundersøkingane som er ei subjektiv vurdering av kvaliteten. Kommunane er rangert etter 151 nøkkeltal, på tvers av 12 ulike sektorar. Skjåk landar ganske langt nede på totaltabellen, på 203. plass av i alt 356 kommunar. Til samanlikning hamna vi i fjor på 194 plass.

Kategori	Rangering 2020*	Rangering 2021	Rangering 2022
Grunnskule	140	107	173
Pleie og omsorg	249	291	33
Barnevern	226	296	324
Barnehage	98	198	237
Helse	232	186	209
Sosialteneste	47	243	79
Kultur	41	80	34
Miljø og ressursar	268	265	298
Sakshandsaming	7	42	43
Vatn og avløp	226	203	324
Økonomi	68	19	46
Kostnadsnivå	365	219	212

*428 kommunar i 2020 og 356 kommunar i 2021 og 2022

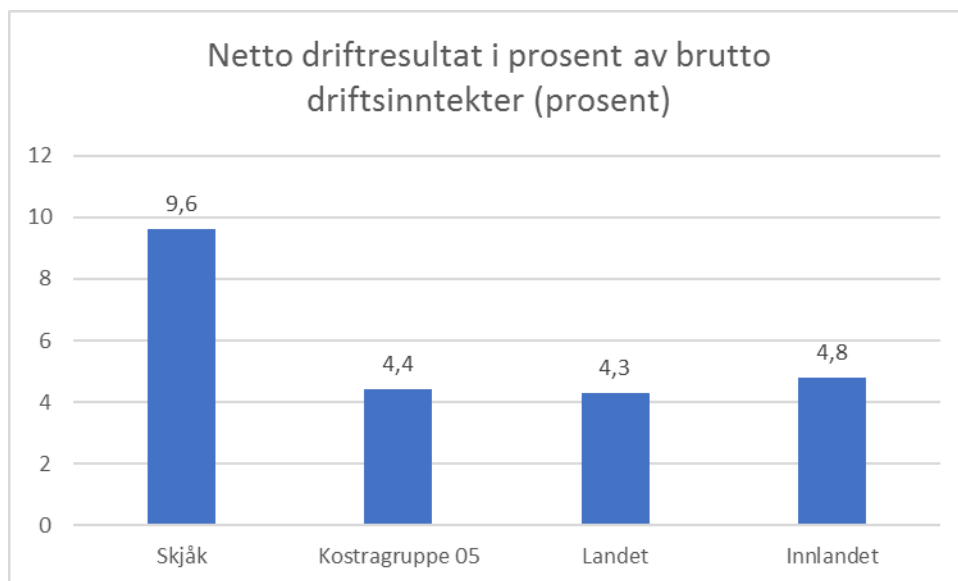
STATUS 2022 OG GRUNNLAGET FOR 2023

Tal på innbyggjarar i Skjåk 2014 – 2023:

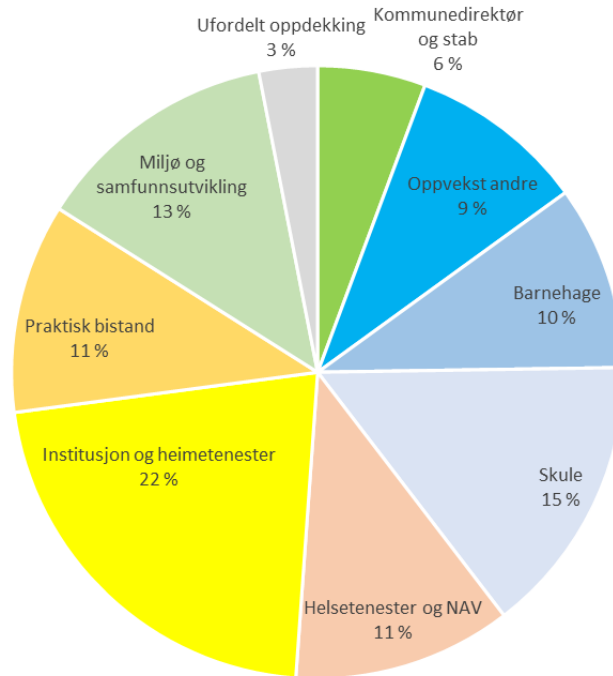
Folketal 2023 er etter siste oppdaterte oversikt i SSB.

KOSTRA-oversikta syner netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter for Skjåk, Innlandet, Kommunegruppe 5 og landet i 2021. Oppstillinga er ikkje korrigert for premieavvik.

Kjelde (SSB); https://www.ssb.no/kommunefakta/kostra/skjak/regnskap?checkbox_kostragruppe=true&checkbox_land-med-oslo=true&checkbox fylkesgjennomsnitt=true&checkbox_vis flere regioner=true#

Fordeling av budsjetterte lønsutgifter i prosent per område 2023:

Budsjetterte lønsutgifter, ekskludert sosiale kostnader, er 142,408 millionar kroner i 2023 på artene 1010 - 1089. Regionale kostnader og refusjon til Lom kjem ikkje under løn. Skjåk driftar også samarbeid med nabokommunen, som genererer lønskostnader.

Risiko knytt til budsjettet

Regjeringa sitt forslag til statsbudsjett for 2023

Regjeringa la fram forslag til statsbudsjett den 6. oktober. Skjåk kommune fekk ei auke på 3,9 % i frie inntekter sett i høve til 2022, som tilsvarar ei auke på 6,084 millionar kroner. Auke i frie inntekter for heile landet og Innlandet fylket ligg på 3,5 %. Frie inntekter utgjer 161,388 millionar kroner for Skjåk kommune. Auke i frie inntekter er låg i høve til pris- og lønsvekst.

Det er spesifisert fordeling knytt til satsing på helsestasjon og skulehelseteneste med 322.000 kroner. Kommunen har ikkje fått ordinært skjønnskot etter at Innlandet ble etablert. Distriktstilskotet utgjer isolert sett 6,257 millionar kroner av rammetilskot på 93,810 millionar kroner.

Overføringane frå staten og skatteinntektene er kommunen sine største inntektspostar og dei blir mest påverka av endringar i folketal, fordeling på aldersgrupper og utgiftsbehov elles.

Rentenivå

Rentenivået er i ferd med å auke, men marknaden forventar at ein når toppen først i planperioden. Kommunen tek utgangspunkt i rentenivået som Kommunalbanken prognostiserer på budsjetteringstidspunktet, da vi har alle låna der, med unntak av skulen. Det er budsjettert med rente på 4,6 % i 2023, som reduserast til 3,8 % sist i planperioden. Renteprognosane varierer og er avhengig av fleire faktorar, blant anna krig, pandemi, inflasjon og fare for resesjon.

Låneopptak til Skjåkhallen, flaumsikring og VAR-anlegg i Dønfoss aukar låneopptaket og rentegrunnlaget. Det er lagt inn lån til barnehage seinare i planperioden. Det er lagt inn vel 13,6 millionar kroner i ordinære renteutgifter i 2023. Til samanlikning var ordinære renteutgifter 2,4 millionar kroner i 2021.

Løn og pensjon

Løn er den klart største utgiftsposten til kommunen. Alle ansvarsområde skal legge inn lønsauke i budsjettet. Lønsoppgjeret er lågare enn inflasjon og det er slik sett ein reallønsnedgang for dei fleste arbeidstakarane. Nivået på reguleringspremie pensjon er følsamt for auke i lønsoppgjeter.

Det er av og til store svingingar i pensjonskostnadene frå år til år, og spesielt årleg reguleringspremie. Reguleringspremien var rekordlåg i 2020 med 2,7 millionar kroner og rekordhøg i 2023 med knapt 15,4 millionar kroner. Det er forventa at reguleringspremien vert lågare i 2024, men dette avheng også av

lønsoppgjær. Høg reguleringspremie inneber utfordringar med omsyn til budsjettbalanse. Variasjonar i reguleringspremie medfører over tid risiko for avvik.

Kraftinntekter

Pris på kraft og konsesjonskraftinntekter har variert svært mykje, frå knapt 3 til nesten 12 millionar kroner. I 2022 er nettoinntektene usikre på grunn av sikringstap. Kraftprisane er høge og det er forventa høge inntekter framover. For å få budsjettet i balanse med auka renter, avdrag og reguleringspremie er det budsjettert med 11,6 millionar kroner i nettoinntekter. Dei to siste åra har budsjettet vore på 4 og 6 millionar kroner. Ei heving av inntekstposten aukar budsjettrisiko, men er realistisk med dagens kraftprisar.

Kommunen har ikkje motteke grunnlag frå sentralskattekontoret på eigedomsskatt for 2023 på det tidspunkt vi ferdigstiller budsjettet. Endring i grunnrenteskatten kan trekkje ned inntektene og auke i kraftprisar vil isolert sett betre grunnlaget. Samtidig blir inntektsgrunnlaget utjamna gjennom at fleire inntektsår vert lagt til grunn, når eigedomskatten vert rekna ut.

Det er usikkerheit knytt til forslag frå inntektsutval om delvis å innlemme kraftinntekter i utjamninga av inntekter over rammeoverføringane, som i stor grad vil ramme distriktskommunar som har naturressursar.

Konsesjonsavgifter og naturressursskatt har over tid vore stabile inntekter.

Tilbakeføring av pensjonsmidlar frå KLP

Skjåk kommune har reserver i KLP sitt premiefond på 15,5 millionar kroner, for å møte uførutsette hendingar og svingingar knytt til pensjon. Handtering av premiereserve vart vedteke i kommunestyresak 52 i 2021. I 2022 blir truleg tilbakeføringa vel 6,5 millionar kroner, medan inntektene normalt har variert mellom 2,3 og 3,7 millionar kroner. KLP forventar svært låg avkastning i 2023, på grunn av svake markadar.

Kommunen har likevel lagt inn 4 millionar kroner i budsjettet, for å få budsjettet i balanse, utan å redusere tenestenivået for mykje. Det betyr at vi for 2023 truleg må redusere premiefondet med inntil 4 millionar kroner, avhengig av faktisk avkastning på pensjonsmidlane.

Vurdering

Med store investeringar, auka reguleringspremie og høgare rentesats aukar budsjettrisiko. I 2023 er det budsjettert med eit netto driftsresultat på -0,2 %. I investeringsbudsjettet er det berre eigenkapitalinnskott KLP som er finansiert frå drift.

Det er derfor viktig at vi arbeider oss opp mot handlingsregelen på 3 %, slik at vi betre toler svingingar i driftsrekneskapen, og samtidig betrar evna til å finansiere mindre investeringar.

Samla risiko for avvik i høve til budsjett når det gjeld rammeoverføringar, rentenivå, lønsutvikling, kraftinntekter, reguleringspremie pensjon, tilbakeføring frå KLP og konsesjonskraft er stor. I tillegg har kommunen risiko knytt til tilpassing av ressursbruken, og eventuelle avvik på det enkelte ansvarsområde. Skjåk kommune er likevel godt budd på svingingar og har buffer i form av likviditetsreserve, pensjonsreserve og kraftfond.

Økonomi

Budsjettprosessen

Budsjettprosessen for 2023 vart vedteke i kommunestyresak 17 i mars 2022, og vedtaket gjev viktige føringar for framdrifta i arbeidet med budsjett og økonomiplan. Dei viktigaste elementa i prosessvedtaket er tildeling av rammer i juni, budsjettforslag frå leiingar i september, balanse i budsjettet i oktober, ferdigstilling av dokument i november og politisk handsaming i desember.

Det er gjennomført dialogkonferanse med deltakarar frå administrasjon og politikarar tidleg på sommaren, der tilpassing av ressursbruk, investeringar, handlingsreglar og premissar for økonomiplan var viktige tema. Det var og gjennomgang av KOSTRA-indikatorar for å få eit godt bilete av nivået på ulike tenester.

Tidlegare er det vedteke at korrigert netto driftsresultat skal vere minst 2,0 % i 2023, og at dette skal aukast med 0,5 % kvart år fram til vi når 3%. Auka rente, høg reguleringspremie pensjon og større investeringar har resultert i at det for 2023 er budsjettert med eit lågt korrigert netto driftsresultat.

Prosessen har stort sett følgd vedteken plan. Den administrative presentasjonen er 24. november og det er planlagt at kommunestyret skal handsame dokumenta den 15. desember.

Overordna mål og handlingsreglar

Det er vedteke eigne økonomiske mål i form av handlingreglar for kommunen i kommunestyresak 39/2016:

- Netto driftsresultat korrigert for premieavvik skal minimum vere minst 3 % av brutto driftsinntekter.
- Brutto lånegjeld skal vere innanfor 100 % av driftsinntektene på sikt. Gjeldsgraden skal reduserast frå inntil 115 % i 2017 til 100 % i 2026, ein reduksjon på 1,5 % kvart år. Dette inneber at gjeldsgraden skal vere maksimalt 106,0% i 2023.
- Frie midlar, i form av likviditetsreserve, skal minst tilsvare ein månads drift, det vil seie 8,33 % av brutto driftsutgifter.

Budsjettforslag inneheld følgjande økonomiske hovudmål for 2023 i høve til tidlegare vedtekne handlingsreglar;

Netto driftsresultat	Gjeld brutto	Frie midlar likviditet
<ul style="list-style-type: none"> • Mål + 2,0% • Forslag -0,2 % 	<ul style="list-style-type: none"> • Mål 106,0 % • Forslag 110,9 % 	<ul style="list-style-type: none"> • Mål 8,33 % • Forslag 7,24 %

Korrigert netto driftsresultat har vore handsama i eige kommunestyresak i juni 2020, der målet er at vi skal auke korrigert netto driftsresultat med 0,5 % kvart år inntil vi når 3%, som er det overordna målet på sikt. På grunn av store investeringar, auka rente og høgare reguleringspremie, så er forslaget til korrigert netto driftsresultat lågare enn målet. Forslaget til gjeldsgrad er omtala nærare under gjeld og finans. Kommunen ligg litt under måla på alle handlingsreglane.

Resultatgrad

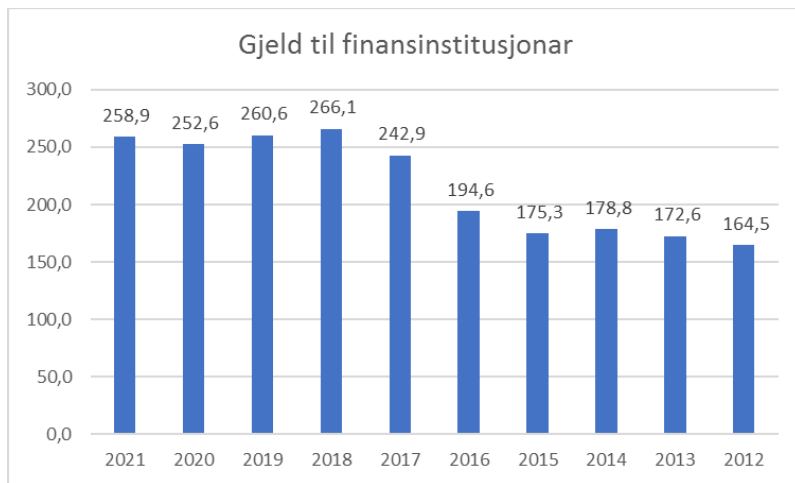
	Rekneskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Sum driftsinntekter	275 840 783	255 606 000	282 867 000	282 880 000	283 730 000	283 440 000
Netto driftsresultat	26 226 166	-1 949 000	8 888 000	-5 803 000	5 568 000	3 810 000
Netto driftsresultat i % av omsetnad	9,5 %	-0,8 %	3,1 %	-2,1 %	2,0 %	1,3 %
Netto premieavvik pensjon	-9 821 326	4 938 000	-9 502 000	8 089 000	-2 128 000	-1 064 000
Korrigert netto driftsresultat for premieavvi	16 404 840	2 989 000	-614 000	2 286 000	3 440 000	2 746 000
Korr. netto driftsres. i % av omsetnad	5,9 %	1,2 %	-0,2 %	0,8 %	1,2 %	1,0 %

Forslaget tek høgde for å kunne klare større investeringar knytt til Skjåkhallen og flaumsikring, samtidig som renta aukar kraftig og reguleringspremie pensjon er på eit høgt nivå. Eit svekka korrigert netto driftsresultat reduserer kommunen sin evne til å eigenfinansiere mindre investeringar. For å få budsjettet i balanse så har kommunedirektøren også redusert driftsutgiftene i høve til budsjettforslaga frå leiarane. Skulen leverte forslag med vesentlege reduksjonar i opphavleg budsjett, for å gradvis nærme seg nivået i KOSTRA-gruppe 5. Med eit svakt korrigert netto driftsresultat i 2023 har kommunedirektøren også teke omsyn til å halde driftsnivået på eit godt nivå, og sjå an inntekter og utgifter som er variable over tid.

Framover må kommunen vurdere investeringar, konsesjonskraftinntektene, renteutviklinga og reguleringspremie pensjon saman med driftsnivået, for å sikte seg inn mot eit korrigert netto driftsresultat på 3 % av omsetnaden. Skjåk kommune har reserver for å kunne budsjettere med eit svakt netto driftsresultat i 2023.

Gjeld og finans

Oversikta syner utvikling i gjeld i millionar kroner ekskludert pensjonsforpliktingar i perioden 2012 – 2021.

Kommunestyret har vedteke handlingsregel på låneopptak, der brutto lånegjeld skal ligge innanfor 106,0 % av omsetnad i 2023. Gjeldsgraden skal gradvis byggjast ned mot 100 %. Mange fagfolk anbefaler ei renteberande gjeld på maksimalt 70 % av omsetnaden.

Skjåk kommune sin gjeldsgrad inneber høg renterisiko med flytande rente. Det er lagt til grunn ei rente på 4,6 % i 2023, og prognosen tilseier at denne vert lågare utover i planperioden. Rentebinding kan vurderast og reduserer renterisiko, men Skjåk kommune har tent mykje på å ha flytande rente over tid. Det er viktig at kommunestyret er klar over og bevisst på risikoen knytt til renteutvikling og samla gjeld.

Etter føresetnadene i budsjettet ser bilde på utvikling av gjeldsgrad slik ut i;

Millionar kroner	2023	2024	2025	2026
Driftsinntekter	282,9	291,4	301,0	309,7
Gjeld	313,6	327,4	330,6	332,4
Gjeldsgrad	111 %	112 %	110 %	107 %
Mål vedtak	106,0	104,5	103,0	101,5

I tabellen over er inntektene er deflatorjusterte med 3 % kvart år i perioden 2024 - 2026.

For å halde oss innanfor måla om gjeldsgrad i langtidsperioden, må vi eventuelt flytte på eller redusere føreslegne investeringar. Eit korrigert netto driftsresultat på 3 % vil gjere det lettare å få råd til å gjennomføre dei fleste investeringane innanfor vedtekne mål på gjeldsgrad.

Det er fleire faktorar som spelar inn på gjeldsgraden, både endring i omsetnad, inflasjon, kva investeringar ein gjennomfører, når ei investering vert gjennomført, ekstraordinær nedbetaling, rekalkulereng av investeringar og evne til å eigenfinansiere mindre investeringar. Investeringa i Skjåkhallen er fordelt på låneopptak den 1.7 2023 og 1.7.2024.

Gjeldsgraden blir fastsett kvart år ved avslutning av rekneskap og vurdert under arbeidet med økonomiplan.

Likviditet

Gjennom handlingsregelen har kommunestyret lagt til rette for at vi tek vare på oppbygd likviditet.

Kommunen har i fleire år hatt god likviditet gjennom avsett likviditetsreserve. Likviditetsreserven er svært viktig av fleire grunnar;

- Likviditetsreserven kan vere ein buffer til å saldere budsjett på kort sikt, dersom vi får bråe reduserte inntekter eller uføresett kostnadsauke. Vi har dermed evne til å bruke tid på omstilling og tilpassing til endra rammer.
- Vi har midlar til å dekke opp eit eventuelt underskot på rekneskapen.
- Kommunen tåler å ha lite udisponerte fondsmidlar på ubunde kapitalfond og disposisjonsfond.
- Vi klarer oss utan kostbar kassakreditt, med omsyn til at vi generelt får kostadar før inntekter.

Sett over ei 10 års periode, så vil Skjåk kommune truleg ha ein omsetnad på over 2,8 milliardar kroner med dagens kroneverdi og driftsnivå. I eit slik perspektiv utgjer likviditetsreserven om lag 0,7 %, men den er svært viktig med omsyn til å ha evne til å saldere budsjettet på kort sikt og dekke opp eventuelle underskot på rekneskapen. Det er viktig at kommunen tek vare på, og ikkje byrjar å trekke på likviditetsreserven. Det er svært utfordrande å byggje opp ei ny likviditetsreserve.

Forventa likviditetsreserve er for tida 19,539 millionar kroner inkludert prinsippendingar og utgjer 7,24 % i høve til brutto driftsutgifter. Handlingsregel på 8,33 % utgjer knapt 23,6 millionar kroner. Likviditetsreserven er under målet, men likevel på eit godt nivå, samanlikna med andre kommunar.

Det er ikkje budsjettert med avsetting til likviditetsreserve for å nå målet. Vi har normalt avsett delar av eit eventuelt mindreforbruk for å styrke likviditetsreserven.

Handlingsrom

Det må arbeidast for å nå eit korrigert netto driftsresultat på 3 % for å betre investeringsevne og auke handlingsrom. Det kan bli aktuelt å forskyve investeringar med omsyn til gjeldsgrad og korrigert netto driftsresultat.

Tilpassingar og justering av driftsnivået er heile tida naudsynt for sikre godt nok handlingsrom til nye satsingar og riktig driftsnivå i høve til endringar i innbyggjarane sine behov. Det er lagt opp til at skulen skal kome ned mot same nivå som KOSTRA-gruppe 5.

Oppgjør av konsesjonskraft kvart år og eventuelt utbytte kan gje noko ekstraintekter når straumprisen er høg over tid. Avvik i ressursbruk i tenestene, endra ressursbehov, endra rentenivå, reguleringspremie pensjon, tilbakeføring frå pensjonskassene, lønsoppgjør, utvikling i kraftinntekter og overføringar frå staten er viktige faktorar for utviklinga i handlingsrommet.

Handlingsrommet er også forankra i evne til å tilpasse seg endra behov og vilje til å tenke nytt for å utvikle tenestene. Kommunen har tilfredsstillande handlingsrom først når vi klarer eit korrigert netto driftsresultat på 3 % av omsetnaden.

Rammebetingelsar

Hovudoversikt

	Rekneskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Driftsinntekter						
1 Rammetilskudd	89 000 650	84 517 000	93 810 000	93 000 000	92 500 000	92 000 000
2 Inntekts- og formuesskatt	55 348 162	55 573 000	55 577 000	55 700 000	56 000 000	56 200 000
3 Eiendomsskatt	17 509 671	16 500 000	16 300 000	17 000 000	18 000 000	18 000 000
4 Andre skatteinntekter	20 290 382	20 150 000	20 240 000	20 240 000	20 240 000	20 240 000
5 Andre overføringer og tilskudd fra staten	13 041 931	4 686 000	8 045 000	8 045 000	8 045 000	8 045 000
6 Overføringer og tilskudd fra andre	51 664 190	44 261 000	39 017 000	39 017 000	39 017 000	39 017 000
7 Brukerbetalingar	8 838 224	9 652 000	10 250 000	10 250 000	10 250 000	10 250 000
8 Salgs- og leieinntekter	20 147 573	20 267 000	39 628 000	39 628 000	39 678 000	39 688 000
9 Sum driftsinntekter	275 840 783	255 606 000	282 867 000	282 880 000	283 730 000	283 440 000
Driftsutgifter						
10 Lønnsutgifter	133 866 229	134 401 000	142 749 000	140 889 000	139 839 000	140 039 000
11 Sosiale utgifter	23 701 932	33 988 000	26 051 000	41 142 000	30 425 000	32 489 000
12 Kjøp av varer og tjenester	65 752 839	62 864 000	66 229 000	66 228 000	66 195 000	66 195 000
13 Overføringer og tilskudd til andre	18 888 322	14 994 000	20 164 000	20 164 000	20 164 000	20 164 000
14 Avskrivningar	14 382 985	14 888 000	14 719 000	17 996 000	19 196 000	19 196 000
15 Sum driftsutgifter	256 592 308	261 135 000	269 912 000	286 419 000	275 819 000	278 083 000
16 Brutto driftsresultat	19 248 475	-5 529 000	12 955 000	-3 539 000	7 911 000	5 357 000
Finansinntekter						
17 Renteinntekter	4 522 152	4 960 000	8 800 000	8 356 000	7 985 000	7 320 000
18 Utbytter	1 267 859	1 000 000	0	0	0	0
19 Gevinster og tap på finansielle omløpsn	0	0	0	0	0	0
20 Renteutgifter	2 567 662	5 286 000	14 106 000	14 046 000	13 784 000	11 793 000
21 Avdrag på lån	10 627 642	11 982 000	13 480 000	14 570 000	15 740 000	16 270 000
22 Netto finansutgifter	-7 405 293	-11 308 000	-18 786 000	-20 260 000	-21 539 000	-20 743 000
23 Motpost avskrivningar	14 382 985	14 888 000	14 719 000	17 996 000	19 196 000	19 196 000
24 Netto driftsresultat	26 226 166	-1 949 000	8 888 000	-5 803 000	5 568 000	3 810 000
Netto driftsresultat i % av omsetnad	9,5 %	-0,8 %	3,1 %	-2,1 %	2,0 %	1,3 %
Netto premieavvik pensjon	-9 821 326	4 938 000	-9 502 000	8 089 000	-2 128 000	-1 064 000
Korrigert netto driftsresultat for premieavvi	16 404 840	2 989 000	-614 000	2 286 000	3 440 000	2 746 000
Korr. netto driftsres. i % av omsetnad	5,9 %	1,2 %	-0,2 %	0,8 %	1,2 %	1,0 %
Disp. eller dekning av netto driftsresultat:						
25 Overføring til investering	14 169 939	16 295 000	2 300 000	2 230 000	3 250 000	780 000
26 Avsetningar til bundne driftsfond	28 841 852	15 928 000	27 417 000	19 328 000	21 550 000	22 739 000
27 Bruk av bundne driftsfond	-18 001 602	-19 500 000	-17 997 000	-27 145 000	-19 030 000	-21 288 000
28 Avsetningar til disposisjonsfond	15 702 715	2 332 000	0	1 016 000	1 030 000	2 811 000
29 Bruk av disposisjonsfond	-14 486 737	-17 004 000	-2 832 000	-1 232 000	-1 232 000	-1 232 000
30 Dekning av tidlige års merforbruk	0	0	0	0	0	0
31 Sum disponeringar eller dekning av nett	26 226 166	-1 949 000	8 888 000	-5 803 000	5 568 000	3 810 000

Korrigert netto driftsresultat er budsjettert til -0,2%. Målet på korrigert netto driftsresultat er tidlegare sett til 2,0 % i 2023. I planperioden fram til 2026 kan resultatet betrast som fylgje av lågare reguleringspremie pensjon, redusert rentesats og tilpassing av kostnadsnivå til KOSTRA-gruppe 5.

Skjåk kommune må truleg bruke premiefond for å kunne inntektsføre 4 millionar kroner i avkastning frå KLP, i og med at KLP har varsla et dei forventar ei låg avkastning i 2023.

Flyktningbudsjettet er svært usikkert, men dette blir uansett ført i balanse mot fondsavsettingar. Normalt får ein integreringstilskot i forkant av utgiftene. Posten "Andre overføringar og tilskot frå staten" inneheld integreringstilskot flyktningar.

Sal- og leigeinntekter aukar frå vel 20 millionar kroner til knapt 40 millionar. Grunnen til dette er at vi fører konsesjonskraftinntekter direkte i kommunerekneskapen og etter bruttoprinsippet. Kjøp av konsesjonskraft blir da kostnadsført på "Overføringar og tilskot til andre". Tidlegare fekk kommunen overført konsesjonskraftinntekter frå Skjåk Energi. Nettoinntektene, det vil seie inntekter minus kostnader, kom da på posten "Overføringar og tilskot frå andre".

I 2023 er det høgt premieavvik inntekt som trekker ned netto kostnadsføring på sosiale kostnader, til tross for høg reguleringspremie på pensjon. Premieavviket blir ført mot fond og går i 0 over to år, men medfører at kostnadsføring varierer mykje.

Det er store endringar på finanspostar, som følgje av renteauke og nye avdrag knytt til større investeringar.

Rammer

Rammene til tenestene går fram av tabell;

	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2022	Rekneskap 2021
100 KOMMUNEDIREKTØR	8 086 000	8 086 000	8 086 000	8 086 000	7 912 000	7 683 041
103 PERSONAL OG ORGANISASJONSUTVIK	3 020 000	3 020 000	3 020 000	3 020 000	2 613 000	2 092 281
104 ØKONOMI	3 953 000	3 953 000	3 953 000	3 953 000	3 634 000	3 300 050
200 OPPVEKST OG UTDANNING	16 857 000	16 857 000	16 857 000	16 857 000	16 143 000	15 880 384
201 FLYKTNINGAR	3 372 000	3 372 000	3 372 000	3 372 000	1 175 000	1 497 440
211 DØNFOSS BARNEHAGE	4 935 000	4 685 000	4 585 000	4 385 000	4 288 000	4 120 044
212 HOLEMORK BARNEHAGE	0	0	0	0	0	2 689 203
213 BISMO BARNEHAGE	10 651 000	10 161 000	9 961 000	9 961 000	8 136 000	5 826 700
220 SKJÅK BARNE OG UNGDOMSKULE	22 941 000	21 661 000	20 811 000	20 811 000	23 513 000	24 419 047
240 KULTURSKULE	1 931 000	1 931 000	1 931 000	1 931 000	1 816 000	1 817 293
300 HELSE OG OMSORG	4 137 000	4 137 000	4 137 000	4 137 000	3 091 000	3 571 281
310 INSTITUSJON OG HEIMESJUKEPLEIE	36 204 000	36 614 000	36 714 000	37 114 000	32 057 000	23 010 684
320 HEIMTENESTER TIL FUNKSJONSHEMM	16 099 000	16 099 000	16 099 000	16 099 000	13 283 000	25 214 963
330 HELSETASJON	2 976 000	2 976 000	2 976 000	2 976 000	2 667 000	2 675 417
331 NAV	3 110 000	3 110 000	3 110 000	3 110 000	2 822 000	2 307 836
332 BARNEVERN	3 401 000	3 401 000	3 401 000	3 401 000	3 274 000	2 564 859
350 HELSETENESTER	12 589 000	12 589 000	12 589 000	12 589 000	11 760 000	16 003 457
400 MILJØ OG SAMFUNNSUTVIKLING	8 701 000	9 701 000	9 701 000	9 701 000	9 111 000	7 623 820
410 KULTUR	1 554 000	1 554 000	1 554 000	1 554 000	1 536 000	1 342 356
420 TEKNISK VAR	5 271 000	5 971 000	6 001 000	5 966 000	4 551 000	4 087 065
430 TEKNISK DRIFT	25 984 000	27 664 000	28 871 000	28 891 000	24 261 000	24 931 812
450 LANDBRUK OG NÆRING	226 000	226 000	226 000	226 000	146 000	478 827
600 FINANS OG OVERFØRINGAR	-195 998 000	-197 768 000	-197 955 000	-198 140 000	-177 789 000	-183 137 861
TOTALT	0	0	0	0	0	0

- Ressursauke på enkelte ansvarsområde er kort omtala over og meir fullstendig under kommunalsjefane sine område.
- Flyktningbudsjettet er usikkert , men blir ført i balanse på prosjekt 900 mot fond
- Budsjettet på Teknisk aukar over tid på grunn av auka avskrivningar.
- Landbruk og næring er finansiert frå næringsfondet.
- Behovet for ressursar ut frå bemanningsnorm har auka i barnehagen.

Løn og pensjon

Budsjett for løn og pensjon;

	Rekneskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
10 Lønnsutgifter	133 866 229	134 401 000	142 749 000	140 889 000	139 839 000	140 039 000
11 Sosiale utgifter	23 701 932	33 988 000	26 051 000	41 142 000	30 425 000	32 489 000

Lønnskostnadene vil auke i 2023, og utover lønsoppgjæret er det mest på grunn av auka ressursar i barnehage, kostnader til flyktningar og auka kostnader til legetenester.

Pensjonskostnadane kan variere svært mykje med den årlege reguleringspremien, noko som kom til uttrykk med svært låge kostnader i 2020 og svært høge kostnader i perioden 2021 - 2023.

Pensjonskostnadene er i tabellen over er forholdsvis like kvart år, på grunn av at vi må bruke like formlar. Det er fyrst og fremst teknisk premieavvik som varierer.

Premieavviket¹ medfører ikkje kontanttransaksjonar, men må først slik myndighetene har bestemt.

Premieavvik blir inntektsført, avsett og ført motsett veg neste år. Føringane går i 0 over 2 år, men påverkar netto driftsresultat det ein skilde år. Premieavviket påverkar dei sosiale kostnadene og netto driftsresultat, men blir utjamna mot fondsføring, slik at dei normalt ikkje påverkar budsjettbalansen.

¹ Premieavvik er teknisk føring av differansen mellom innbetalt premie med frådrag for berekna pensjonskostnad i pensjonskassene og går i 0 over 2 år.

Kraftinntekter

Skjåk kommune får årlege kraftinntekter som styrkar driftsnivået, og gjev fast inntekt på næringsfondet.

Oppstilling av kraftinntektene er som følger;

	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2022	Regnskap 2021
KONSEJONSAVGIFT	-8 240 000	-8 240 000	-8 240 000	-8 240 000	-8 150 000	-8 230 169
KONSEJONSKRAFT	-11 595 000	-11 595 000	-11 595 000	-11 595 000	-5 860 000	-10 816 588
EIGEDOMSSKATT	-16 300 000	-17 000 000	-18 000 000	-18 000 000	-16 500 000	-17 509 671
NATURRESSURSSKATT	-12 000 000	-12 000 000	-12 000 000	-12 000 000	-12 000 000	-12 060 213
RENTER AVTALEKRAFT SKJÅK ENER	-3 000 000	-2 856 000	-2 665 000	-2 360 000	-2 890 000	-2 697 500
UTBYTTE FRÅ SELSKAP	0	0	0	0	-1 000 000	-1 267 859
AVDRAG PÅ ANDRE UTLÅN	-2 000 000	-2 000 000	-2 000 000	-2 000 000	-2 000 000	-2 000 000
SUM	-53 135 000	-53 691 000	-54 500 000	-54 195 000	-48 400 000	-54 582 000

- Skjåk kommune betaler avdrag og renter på lån knytt 7 % eigardel som kjem til frådrag.
- På konsesjonskraft har det vore stor variasjon i inntekter. Budsjetterte inntekter er auka dei to siste åra.
- Inntekter frå naturressursskatt, art 1878, medfører at rammeoverføringane blir redusert gjennom inntektsutjamninga.
- Kommunen har ikkje motteke eigedomskattelister på kraftanlegg og inntektsanslag er usikkert.
- Etter forslag frå inntektsutval kan kommunen få trekk i rammene ut frå nivået på kraftinntekter.

Investeringar

Samleoversikt

Investeringer bruttokostnader	Nr	Ans	Ten	Pro	2023	2024	2025	2026	2027>(Vent)
Regiondata	1	200	1205	115	500 000	400 000	400 000	400 000	
Velferdsteknologi	2	310	2531	518	200 000	200 000	200 000		
Bilpark	3	320	2543	298	800 000	800 000	800 000	800 000	
Flaumsikring eigendel Bismo	4	400	3609	850	31 300 000				
Grotli hytteområder vassverk	5	420	3406	461	3 900 000				
Bismo leidningsnett, reint vatn	6	420	3451	413		1 500 000			
Aurmo leidningsnett, reint vatn	7	420	3452	414			1 000 000		
Marlo renseanl prosjektering pga utbygging	8	420	3505	289	500 000	3 000 000			
Bismo Leidningsnett, avløp	9	420	3531	413		1 500 000			
Aurmo Leidningsnett, avløp	10	420	3532	414			1 000 000		
Skjåk barnehage	11	430	2213	778			25 000 000	25 000 000	
Bismo barnehage	12	430	2213	778	1 000 000				
Formingsavdeling skulen, ombygging utstyr	13	430	2220	288			500 000		
Skjåkhallen, inkludert nytt gulv	14	430	3810	420	67 000 000	49 000 000			37 000 000
Eigenkapitalinnskott KLP	15	600	1720	615	700 000	730 000	750 000	780 000	
Avdragsutgifter startlån	16	600	2833	601	1 550 000	1 600 000	1 650 000	1 650 000	
Skjåkheimen ombygging 12 SJH til 6 OMS	17	430	2653	214	10 000 000				
Skjåkheimen Demenstun 8 bustadar	18	430	2653	401					25 000 000
Digitalisering av arkiv	19	200	1204	490	500 000				
Dønfoss VA utbygging	20	420	3403	292	13 000 000				
Grotli renseanlegg utbetring	21	420	3506	461		2 000 000			
Tiltak etter hovudplan vatn og avløp	22	420	3401	416		2 500 000			
Gateljos utskifting	23	420	3333	228	100 000				
Overvasshandtering Skjåkheimen	24	430	2610	405	2 000 000				
Sum totalt					133 050 000	63 230 000	31 300 000	28 630 000	62 000 000
Sum samla alle 4 år								256 210 000	318 210 000

Kommentarar;

- Faktiske kostnader til investeringar vil fyrst blir klare etter anbod.
- Investeringar kan måtte gjennomførast seinare med omsyn til handlingsreglane og balanse i budsjettet.
- Kommunen må arbeide mot eit korrigert netto driftsresultat på minimum 3 % av omsetnaden, slik at vi evner å finansiere mindre investeringar frå drift.
- Flaumsikring utgjer 20 % a som truleg er kommunen sin del av totalkostnaden.
- Det må avklarast om kommune faktisk kan få tilskott til ombygging inne på Skjåkheimen.
- Det er lagt opp til 2 låneopptak knytt til Skjåkhallen, den 1. Juli 2023 og 2024.
- Skjåkhallen blei sendt ut på anbod uke 45, dette vil si at ein ikkje veit resultatet før noko ut i 2023. Tida etter koronaen og krigen i Ukraina har gjort at prisane er svært usikre. Det har vore ekstrem prisvekst på byggjevarar siste åra. Når prosjektet er prisa av tilbydarane veit vi sikkert kva vi har å forholde oss til.
- Barnehage må kalkulerast på nytt, og truleg blir investeringskostnadene noko høgare av same grunn som punktet over.

- Dønfoss VA er under planlegging og det er henta inn ein rådgjevar til å støtte oss på val av løysingar. Her må vi blant anna krysse elva for å kople på vatn og avlaup campingplassen.
- Grotli VA er under planlegging.
- Sentrumsplanen (Reguleringsplan Bismo sentrum) er ei revidering av fleire gamle reguleringsplanar som vil samle heile sentrumsområdet under ein plan med same utgangspunkt. Arbeidet er igangsett og det er mellom anna laga ei raskartlegging som vil danne grunnlag for vegen vidare. Ein moglegheitsstudie ligg i planane som eit grunnlag for reguleringsplanarbeidet.
- Kommunehuset med ombygging til eigne cellekontor samt oppgradering blei starta i november. Her er det ikkje løyvd nok midlar til fullføring av oppgraderinga. Noko av grunnen er ekstrem prisvekst, få tilbydarar og at planlegginga viste at ventilasjonsanlegga vart vesentleg dyrare. Dette betyr i praksis at ein har dårleg ventilasjon i store delar av kommunehuset.

Balansepostar

Eigedomar og anlegg

Skjåk kommune har over tid bygd nye og teke godt vare på sine anlegg. Kommunen har ei stor og funksjonell bygningsmasse, langt betre enn kommunar som er vesentleg større enn oss. Dei siste åra har det vore gjennomført fleire store investeringar, som har auka kvalitet på bygningsmassen.

Skjåkhallen, flaumsikring og ny barnhage er store løft for Skjåk kommune framover. Det er også behov for mange opprustingar innanfor vatn og avløp, og truleg bruer etter kvart.

Fond

Det står att midlar både på disposisjonsfond, næringsfond og ubunde investeringsfond. Det er naudsynt å tilføre ubunde investeringsfond nye midlar for å eigenfinansiere mindre investeringar. Næringsfondet har fast årleg inntekt. Skjåk kommune har reservar knytt til likviditetsfond, premiefond og kraftfond.

Det blir lagt fram full oversikt over fonda både samla og på detaljert nivå, når rekneskapen for 2022 blir lagt fram.

Arbeidskapital

Arbeidskapitalen omfattar omløpsmidlar som bankinnskott, fordringar og premieavvik, med frådrag for kortsiktig gjeld og ubrukte lånemidlar. Dette tilsvarar likviditetsreserve, fond og siste års resultat.

Kommunen sin arbeidskapital har utvikla seg slik dei siste 5 åra;

Kortsiktig egenkapital - arbeidskapital	2021	2020	2019	2018	2017
Omløpsmidler	164 754 840	134 663 488	131 103 361	122 465 033	125 421 303
Kortsiktig gjeld	-29 252 710	-32 535 550	-36 105 535	-33 936 481	-41 011 097
Ubrukte lånemidler	-21 165 866	-6 433 771	-9 447 457	-19 795 938	-15 854 918
Arbeidskapital aktiva	114 336 264	95 694 167	85 550 369	68 732 613	68 555 288
Likviditetsreserve	-19 539 000	-19 539 000	-18 139 000	-17 439 000	-16 939 000
Fondsmidler	-94 797 264	-76 155 167	-56 283 914	-48 174 041	-49 256 645
Rekneskapsmessig overskot/ underskot			-11 127 454	-3 119 572	-2 359 642
Disponible midlar passiva	-114 336 264	-95 694 167	-85 550 369	-68 732 613	-68 555 288

Frå 2020 blir overskot avsett direkte på disposisjonsfond.

Skjåk kommune har hatt god arbeidskapital over tid, blant anna på grunn av høg likviditetsreserve. Arbeidskapitalen har styrka seg dei to siste åra, mest på grunn av gode resultat. Arbeidskapitalen forventast å variere med resultatet og kor mykje kommunen får avsett til fond i langtidsperioden. Står det mykje midlar på fond blir kapitalen i neste omgang brukt til mindre investeringar eller andre tiltak, som igjen reduserer arbeidskapitalen. Det blir ny oppdatering for 2022 når rekneskapsen blir avlagt.

Framtidsutsikter økonomi

Skjåk kommune er på mange måtar godt budd på framtida med solide anlegg, høge kraftinntekter og høgt driftsnivå på tenestene.

Det er viktig at vi arbeider for å betre korrigert netto driftsresultat til 3 % av omsetnaden, slik at vi betrar investeringsevne. Til tross for store investeringar, så klarer kommunen å oppretthalde høgt nivå på tenestene. Kraftinntektene vil variere, men over tid vil kommunen truleg få gode inntekter frå konsesjonskraft og eigedomsskatt. Reguleringspremie pensjon varierer og rentene har auka. Stabile konsesjonsavgifter sikrar årleg tilgang til midlar på næringsfondet.

Utfordringane framover er knytt til å gjennomføre driftstilpassingar etter endring i innbyggjarane sine behov. Vi skal ha gode tenester med høgt nivå i Skjåk, men samtidig må vi arbeide for effektiv og fornuftig ressursbruk til kvar tid. Det er naudsynt med god planlegging for å betre korrigert netto driftsresultat og halde gjelda på eit nivå, som samsvarer med handlingsregelen.

Det er behov for å oppgradere Skjåkhallen, flaumsikring og ynskje om ny barnehage. Vi må til kvar tid vurdere når vi har økonomi til å gjennomføre aktuelle investeringar.

Vidare er det viktig at kommunen arbeider for halde seg til handlingsreglane, da disse fastset lånegjelda på eit høgt nivå og netto driftsresultat korrigert for premieavvik på eit lågt nivå.

Skjåk kommune har jamt over høgt nivå på sine anlegg og økonomiske buffer i form av likviditetsreserve, premiefond og kraftfond, og har slikt sett i sterk økonomisk stilling.

Medarbeidarar

Hovudmålsettingar

Personalet er kommunen sin viktigaste ressurs. Målet for personalpolitikken er å rekruttere, halde på og vidareutvikle arbeidstakarane. Dette for at kommunen som organisasjon skal drivast på ein effektiv måte og gje best mogleg tenestetilbod til kommunen sine innbyggjarar.

Personalpolitikken skal leggest opp med sikte på høg grad av trivsel for å oppnå optimal utnytting av personalressursane.

Kommunen sine medarbeidarar skal vere løysingsorienterte. Leiarane skal oppmuntre til sjølvstende og i stor grad delegere mynde. Leiinga skal og oppmuntre til nytenking og toleranse.

Kommunen har vedteke etiske retningslinjer som skal bidra til bevisstgjerung av medarbeidarar og politikarar som utfører arbeid eller oppdrag for kommunen. Våre haldningar påverkar den tilliten som innbyggjarane skal ha til kommunen, og vi har alle eit personleg ansvar for korleis vi oppfører oss. Ein open kultur for å samtale om etiske spørsmål og dilemma er nødvendig for å utvikle eit godt etisk og fagleg skjønn.

Arbeidstid og heiltidskultur

I omgrepet «heiltidskultur» ligg det ein intensjon om at det er heiltid som skal vera utgangspunktet og norma – deltid er unnataket. I gjeldande hovudtariffavtale er dette nedfelt i kapittel 1. Skjåk kommune har dei siste åra arbeidd aktivt i lag med dei tillitsvalde for å redusere ufrivillig deltid og etablere ein heiltidskultur.

Ved tilsetting i nye stillingar ser arbeidsgjevar i lag med dei tillitsvalde om det kan vere fortrinnsberettiga i forhold til reglane i Arbeidsmiljølova. Som det går fram av lova i § 14-3 har deltidstilsette fortrinnsrett til utvida stilling framfor at arbeidsgjevar fortek ny tilsetting. Deltidstilsette som siste 12 månader jamleg har arbeidd utover avtalt arbeidstid kan også ha rett på utvida stilling.

Det vert ved alle utlysingar av ledige stillingar vurdert korleis ein kan få til størst mogleg stillingsstorleik, m.a. ved å slå saman fleire mindre stillingar. Deltidsstillingar er ikkje gunstig for korkje drifta, brukarane, arbeidsgjevar eller arbeidstakar. Det vil likevel vere slik at nokre tilsette grunna helseutfordringar eller familiesituasjon i periodar ynskjer å arbeide deltid.

Fråvær

Skjåk kommune er ei IA-kommune som jobbar målretta for å redusere sjukefråvær blant sine tilsette og styrke arbeidet med tilrettelegging, både for å unngå sjukemeldingar, og for å lette attendeføring av sjukemeldte til jobb.

Skjåk kommune hadde eit stabilt og lågt sjukefråvær i åra før pandemien. I 2020 fekk vi ei kraftig auke i fråværet opp til 10,2%. Forklaringa på det høge fråværet i 2020 skuldast truleg både pandemien og andre årsaker, og det var i 2021 arbeid med tiltak på dei ulike tenesteområda, dette var tiltak på både på system- og individnivå. I 2021 hadde vi eit synkande fråvær, og det samla resultatet for 2021 er på 8,7 %. Dette er framleis eit høgare fråvær enn det vi hadde før pandemien, men vi ser òg at mange andre kommunar hadde eit høgt fråvær i 2021.

Samla fråvær frå 2017-2021

2021	2020	2019	2018	2017
8.7%	10,2 %	6,10 %	6,20 %	6,20 %

Det er sett eit mål for kommunen sitt samla sjukefråvær på 6 %. Dette er noko vi må arbeide vidare med framover, slik at vi kjem ned mot nivået vi hadde før pandemien. Vi ser at det var mykje koronarelatert fråvær frå starten av året i 2022. I løpet av vinter og tidleg vår hadde vi svært høgt fråvær, og det var i desse månadene mykje korttidsfråvær knytt til luftvegssjukdommar, i tillegg var langtidsfråværet høgt på fleire tenesteområde. Utover sommaren og hausten har fråværet samla sett gått gradvis nedover, men vi dreg med oss det høge fråværet frå vinter/vår slik at det samla fråværet framleis ligg høgt. Ved utgangen av september 22 låg fråværet på 10%.

Forsking viser at det ikkje er enkle faktorar som forklarar sjukefråvær. Dette er eit samspel mellom arbeidstakar, leiar, lege og NAV, og det vil kunne vere både private og arbeidsplassrelaterte grunngevingar. Likevel vil sjukefråvær koste samfunnet og arbeidsplassen store summar kvart år. Det er viktig å presisere at folk må kunne vere sjuke og få ei adekvat medisinsk behandling, og at dei er sjukmeldte som ein del av det.

Kompetanseutvikling og rekruttering

Skjåk kommune arbeider med kompetanseplanlegging i forhold til kompetansebehovet i tenestene og behovet for kompetanseutvikling/rekruttering på stutt og lengre sikt. Rekruttering og kompetansetiltak blir ofte lite målretta og tilfeldig, dersom ein ikkje vurderer dette systematisk ut frå oppgåver og behov for kompetanse i tenestene. Administrasjon og leiarar i kommunen har difor fokus på tiltak både på stutt og lengre sikt. Kompetanseutval med administrasjon og hovudtillitsvalde handsamar søknadar frå tilsette som søker om støtte til utdanning. Ein del utdanningar på ulike område, (gjeld til dømes kompetanse for kvalitet for lærarar), har eigne reglar for ekstern finansiering.

I ein del tilfelle er det aktuelt å leggje til rette for intern kompetanseheving innan, eller på tvers av, tenesteområda. Samarbeid på tvers av kommunegrenser kan også leggje til rette for kompetanseutvikling innan enkelte område. Den digitale utviklinga gjer at det etter kvart er enklare å fylgje opplæring og undervisning over nettet. Dette er ofte rimelegare og krev mindre reising enn tradisjonelle opplegg. E-læring gjev nye moglegheiter for kompetanseheving innan mange felt. Vi har fått mange nyttige erfaringar gjennom pandemien. Vi har vorte flinkare til å nytte digitale løysingar, og dette er noko vi vil ha med oss også i kompetanseplanlegging framover.

I 2020 var det ein nedgang blant tilsette som deltok på utdanning, men hausten 2021 og i 2022 har vi sett ei auke. Vi har nå tilsette frå ulike tenesteområde som deltek på etter- og vidareutdanning. Fleire av desse har fått støtte frå kommunen til utdanning.

Lærlingar

Tilrettelegging av tilbod til lærlingar, og tilrettelegging for å ta imot lærlingar er viktig. Det er mange grunnar for å ta imot lærlingar. Dette er viktig i rekrutteringssamanheng, og kommunen har eit samfunnsansvar for å legge til rette for at ungdom har skuletilbod og kan få fagbrev. Det å ta inn lærlingar er med på å stimulere til kvalitetsutvikling av tenestene våre, og lærlingane er ein viktig ressurs som medarbeidarar i kommunen.

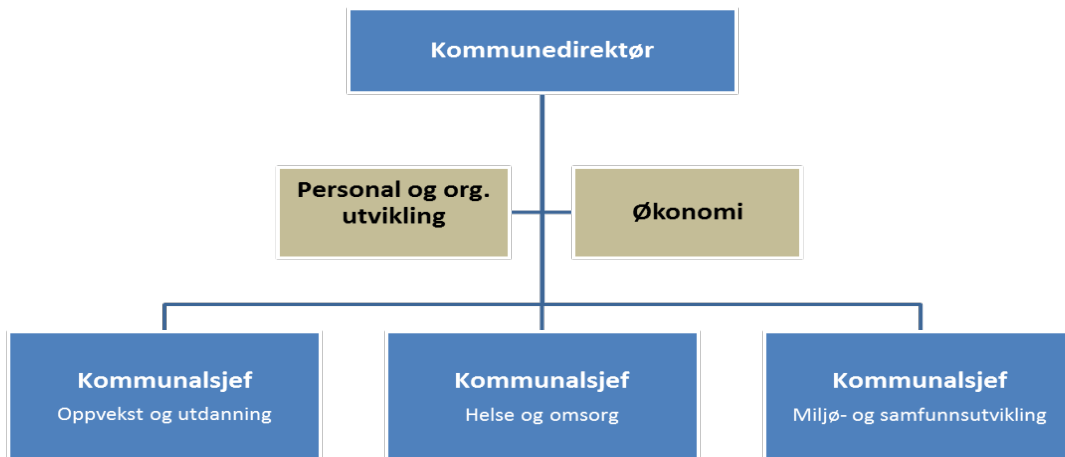
Ved å leggje til rette med gode læreplassar i kommunen vil dette vere ein del av omdømmebygging for Skjåk kommune. Ved utgangen av oktober 2022 hadde vi 4 lærlingar. Dette er fordelt på 3 ulike fag. 1 barne -og ungdomsarbeidar og 2 helsefagarbeidarar og 1 institusjonskokk. Skjåk kommune er godkjent lærebedrift i totalt 6 fag, dette er barne- og ungdomsarbeidar, helsefagarbeidar, kontor- og administrasjonsfag, IKT-servicefag, institusjonskokk og dataelektronikkfaget. Vi har ein intensjon om å ta inn totalt 4 nye lærlingar kvart år i økonomiplanperioden, og desse skal vere fordelt på ulike fag. Dei siste åra har vi dessverre registrert ein nedgang i talet på søkjarar til læreplassar i kommunen.

Presentasjon av hovudområde

Overordna organisasjonskart

Kommunedirektøren, leiar for personal- og organisasjonsutvikling, økonomisjefen og kommunalsjefane utgjer kommunen si øvste administrative leining, som har eit totalansvar for heile organisasjonen.

Kommunalsjefane har kommunedirektøren sine fullmakter innan sitt tenesteområde.

Personal og organisasjonsutvikling

Under området personal- og organisasjonsutvikling er det ein personalkonsulent i full stilling, i tillegg er lærlingane under dette området. Personal- og organisasjonsutvikling vert i mange samanhengar også omtala som HR-området. HR står for Human Resources, eller menneskelege ressursar – «humankapitalen». Vi kan seie at dette er alle aktivitetar som omhandlar planlegging, anskaffing, utvikling og «avvikling» av alle menneskelege ressursar i organisasjonar. Om HR-prosessane vert utført rett og effektivt vil det medverke til utvikling og vekst. Med tydelege og definerte mål, roller og prosedyrar, og oppfølging av desse, aukar sannsynet for at tilsette er engasjerte og leverer optimalt i samsvar med verksemda sine mål.

Arbeidsgjevaransvaret er delegert i lina frå kommunedirektøren til kommunalsjefar og tenesteleiarar («dei utøver kommunedirektørfunksjonen på sine område»), medan personalkonsulent er støttefunksjon for desse. Personalkonsulent skal kvalitetssikre at leiarar i lina handterer arbeidsgjevaransvaret i tråd med lov- og avtaleverk og kommunestyrevedtak.

Tenesteområde Oppvekst og utdanning

Ansvarsområde

Oppvekst og utdanning omfattar barnehagane, Skjåk barne- og ungdomsskule, Lom og Skjåk kulturskule, Skjåk folkebibliotek, It-samarbeidet Lom og Skjåk, Flyktningtenesta med vaksenopplæringa og servicetorget.

I tillegg deltek kommunen i regionalt samarbeid om PPT (Pedagogisk psykologisk teneste), der Sel kommune er vertskommune.

KOSTRA

Barnehage

Andel barn 1-2 år i barnehage, i forhold til innbyggere 1-2 år (prosent)	prosent	78,1	83,5	87,1
Andel barn 1-5 år i barnehage, i forhold til innbyggere 1-5 år (prosent)	prosent	90,9	92,5	93,6
Andel barn 3-5 år i barnehage, i forhold til innbyggere 3-5 år (prosent)	prosent	98,2	98	97,6
Andel barn i kommunale barnehager i forhold til alle barn i barnehage (prosent)	prosent	100	88,7	48,9
Antall barn korrigert per årsverk til grunnbemanning, alle barnehager (antall)	antall	5,6	5,2	5,7
Andel barnehagelærere i forhold til grunnbemanning (prosent) ²	prosent	38,3	44,1	42,7
Andel barn i kommunale barnehager som får spesialpedagogisk hjelp (prosent)	prosent	5	3,6	4,2
Andel minoritetsspråklige barn i barnehage i forhold til innvandrerbarn 1-5 år (prosent)	prosent	100	89,7	85,6
Korrigerte brutto driftsutgifter til barnehager (f201, f211, f221) per korrigerte oppholdstimer i kommunale	kr	89,4	86,2	85,6
Korrigerte brutto driftsutgifter f201 per korrigerte oppholdstimer i kommunale barnehager (kr) ³	kr	78,8	72,8	67,2
Netto driftsutgifter barnehager i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter (prosent)	prosent	10	10,9	14,4
Netto driftsutgifter barnehager, per innbygger 1-5 år (kr)	kr	183 841	187 960	181 642

Kostra-tall 2021

Driftsutgifter til barnehagedrift i Skjåk ligg under Kostragruppe 5. Vi har ei bemanning i 2021 som ligg på bemanningsnorm 6 barn (plassar) pr. tilsett. Men kostnaden pr. opphaldstime ligg likevel høgare enn dei vi blir samanlikna med. Dette kan nok mellom anna ha samband med ein barnehagestruktur med små barnehagar. Vi ser og at det er ein mindre del av borna i Skjåk i alderen 1-2 år som er i barnehagen. Samla sett er vi likevel på 98 % totalt av borna som er i barnehagen.

Alle minoritetsspråklege born i barnehagealder har barnehageplass.

Vi ligg på landssnitt når det gjeld tal på born som får spesialpedagogisk hjelp.

Innlandsstatistikk

Talet på fødde i kommunen svingar frå år til år. Tendensen er at det i snitt blir færre i aldersgruppa 1-5 år. Dei store svingingane er ei utfordring for rett dimensjonering av barnehagekapasitet og bemanning i barnehagen. I tillegg vil fråflytting og tilflytting ha betydning. Bemanningsnorm og pedagognorm får konsekvensar for endringar i driftskostnadar i løpet av året. Dette får raskt konsekvensar det er vanskeleg å planlegge for mellom anna når det gjeld budsjett.

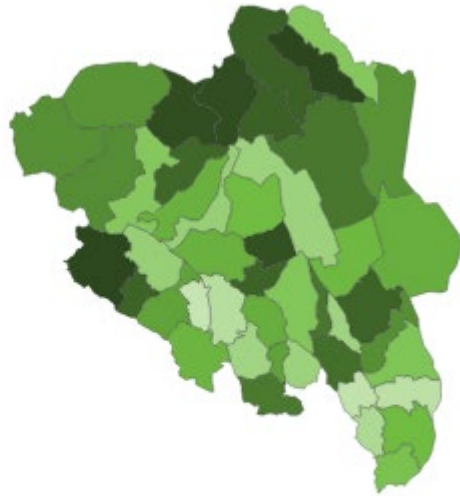
Bemannings situasjonen blir òg utfordrande ved at stillingsstorleikar blir endra, nytt personell tilsett og ofte behov for å lyse ut nye stillingar.

Kontinuerleg inntak og barnehagegarantien er også utfordrande. Det er behov for å gjere endringar i planar for å gjennomføre særskilde opplegg for tilvenning fleire gonger gjennom barnehageåret.

Barnehagane viser stor fleksibilitet for å legge til rette for ulike utfordringar.

Grunnskule

Grunnskulepoeng:

Lavest snitt Høyest snitt

<https://www.innlandsstatistikk.no/utdanning-og-kompetanse/grunnskole/>

Nøkkeltall	Enhet	Skjåk	Kostra- gruppe 05	Landet uten Oslo
		2021	2021	2021
Årstimer til særskilt norskopplæring per elev med særskilt norskopplæring (antall)	antall	171	47,8	35,3
Årstimer til spesialundervisning per elev med spesialundervisning (antall)	antall	191,3	162,4	144,2
Elever i kommunale og private grunnskoler som får spesialundervisning (prosent)	prosent	7,8	9,5	7,9
Elever på mestringsnivå 3-5, nasjonale prøver i lesing 8.trinn (prosent)	prosent	:	71,4	72,5
Elever på mestringsnivå 3-5, nasjonale prøver i regning 8.trinn (prosent)	prosent	68,8	67,6	68,7
Gruppestørrelse 2 (antall)	antall	12,1	12,8	15,6
Gjennomsnittlig grunnskulepoeng (antall)	antall	43,5	42,4	43
Netto driftsutgifter grunnskolesektor (202, 215, 222, 223), i prosent av samlede netto driftsutgifter	prosent	23,4	21,8	23
Netto driftsutgifter til grunnskolesektor (202, 215, 222, 223), per innbygger 6-15 år (kr)	kr	194 784	156 689	126 052

Kostra-tall 2021

Tabellen viser mellom anna ressursbruk i skulen på ein del område samanlikna med kostragruppe og landet elles.

Sjølv om skulen verkar bruke mykje ressursar til særskild norskopplæring, er det viktig å vere klar over at det ikkje er mange elevar å fordele timar på. Når ein elev får slikt tilbod blir det stor forskjell, samanlikna med om det er ei gruppe elevar som får det same timetalet.

Elles ser vi av tabellen at det er små skilnadar på ressursbruken i skulen sett i høve til andre vi samanliknar oss med. Tabellen viser og at gruppestørleiken (elevtal pr. lærar) er jamt med kommunegruppa, og at det er 8 % av elevane som får spesialundervisning. Dette er likt med landet og lågare enn kommunegruppa. Elevane som får spesialundervisning i Skjåk får gjennomsnittleg fleire timar enn i andre kommunar.

Samtidig er gruppestorleiken nesten lik kommunegruppa. Det betyr at det er om lag like mange elevar pr. lærarårsverk som for kommunegruppa.

Netto driftsutgifter blir likevel vesentleg høgare enn dei vi samanliknar oss med. Noko av dette er grunna nytt skulebygg, skuleskyss og bruk av anna personell enn lærarar.

Driftsutgifter pr elev:

		Netto driftsutgifter per innbygger 6- 15 år (kr)					
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
3431 Dovre	202 Grunnskole	125 785	144 878	145 660	159 970	156 776	155 819
3432 Lesja	202 Grunnskole	104 033	110 385	114 988	127 008	120 693	137 427
3433 Skjåk	202 Grunnskole	135 090	136 399	137 200	137 102	124 385	145 619
3434 Lom	202 Grunnskole	107 862	113 960	112 890	125 030	123 841	140 251
3435 Vågå	202 Grunnskole	106 112	112 901	110 916	119 048	120 223	127 562
3437 Sel	202 Grunnskole	94 512	100 542	106 658	108 852	109 500	124 913
KOSTRA-gruppe 5	202 Grunnskole					113 759	122 865
KOSTRA-gruppe 3	202 Grunnskole	105 998	108 839	112 813	124 981		
Landet uten Oslo	202 Grunnskole	83 872	86 031	89 581	93 464	93 464	99 619

Kostra-tall 2021

Tabellen over viser netto driftsutgifter knytt til grunnskuleopplæring i Skjåk samanlikna med gjennomsnitt for andre grupper og kommunar i regionen. Tabellen viser at driftskostnadane i Skjåk er høgare enn fleire av dei vi blir samanlikna med.

		Netto driftsutgifter per innbygger 6- 15 år (kr)					
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
3431 Dovre	223 Skoleskyss	5 174	5 059	4 466	4 842	4 644	5 581
3432 Lesja	223 Skoleskyss	5 529	6 015	6 414	6 700	4 900	6 022
3433 Skjåk	223 Skoleskyss	6 947	7 236	6 684	6 049	4 459	6 046
3434 Lom	223 Skoleskyss	0	5 514	5 207	5 491	4 706	5 411
3435 Vågå	223 Skoleskyss	5 407	5 283	5 223	3 295	3 469	5 094
3437 Sel	223 Skoleskyss	3 776	4 252	4 956	4 733	4 205	4 813
KOSTRA-gruppe 3	223 Skoleskyss	3 614	3 637	3 650	3 742		
KOSTRA-gruppe 5	223 Skoleskyss					3 345	3 762
Landet uten Oslo	223 Skoleskyss	2 190	2 269	2 278	2 311	2 160	2 437

Kostra-tall 2021

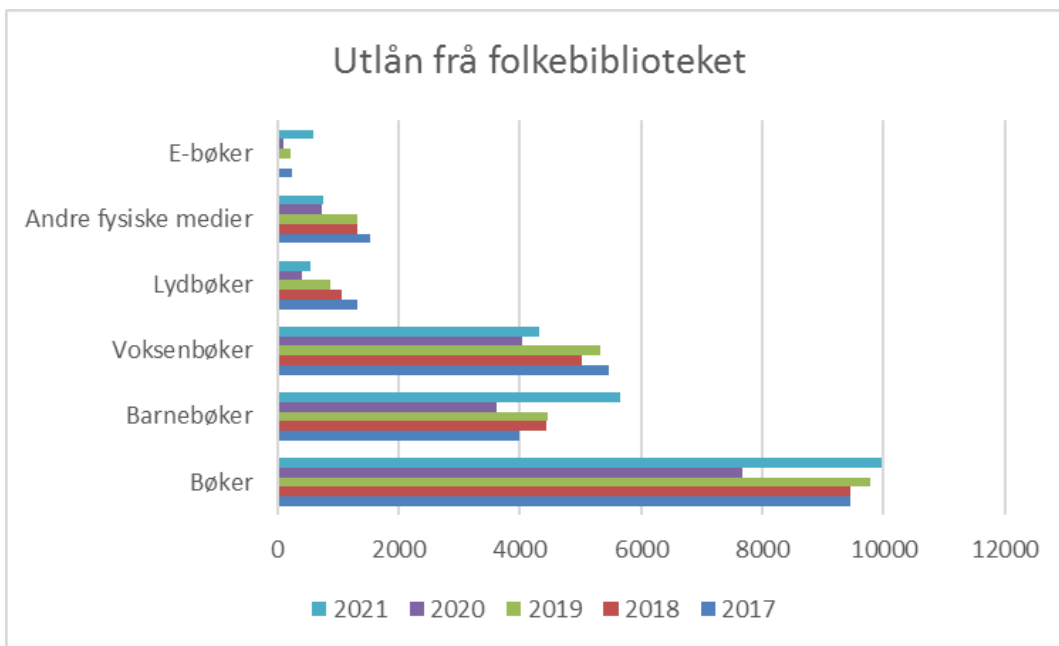
Tabellen over viser driftsutgifter til skuleskyss i Skjåk pr. elev samanlikna med gjennomsnitt for andre kommunar og grupper. Tidlegare var Skjåk samanlikna med kostra-gruppe 3. Frå 2020 er vi samanlikna med kostra-gruppe 5. I 2020 var det lite skuleskyss på grunn av pandemien.

		Netto driftsutgifter per innbygger 6- 15 år (kr)					
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
3431 Dovre	222 Skolelokaler	23 452	16 149	20 040	24 838	20 064	17 461
3432 Lesja	222 Skolelokaler	22 974	22 804	22 746	24 121	23 473	26 741
3433 Skjåk	222 Skolelokaler	22 828	25 189	33 595	37 000	35 234	39 758
3434 Lom	222 Skolelokaler	22 677	18 235	16 939	10 709	12 122	11 895
3435 Vågå	222 Skolelokaler	20 717	20 606	20 276	20 501	20 066	21 468
3437 Sel	222 Skolelokaler	19 369	19 587	20 394	21 050	22 005	24 508
KOSTRA-gruppe 3	222 Skolelokaler	21 957	23 682	24 221	27 868		
KOSTRA-gruppe 5	222 Skolelokaler					24 804	26 745
Landet uten Oslo	222 Skolelokaler	17 209	17 781	18 879	19 615	19 273	21 367

Kostra-tall 2021

Tabellen over viser driftskostnader knytt til skulelokale samanlikna med kommunar og kommunegrupper. Tidlegare var Skjåk samanlikna med kostra-gruppe 3. Frå 2020 er vi samanlikna med kostra-gruppe 5.

Bibliotek

Kostra-tall 2021

Utlånet gjekk noko ned under pandemien. Det ser ut til at utlån av barnebøker har auka betydeleg.

Samla sett er utlånet auka i forhold til utlån i åra før pandemien.

		2017	2018	2019	2020	2021
Netto driftsutgifter til folkebibliotek per innbygger (kr)						
	3431 Dovre	726	891	743	775	800
	3432 Lesja	541	565	585	527	458
	3433 Skjåk	698	874	919	885	914
	3434 Lom	571	706	661	557	638
	3435 Vågå	268	289	313	348	403
	3437 Sel	445	420	406	388	502
	KOSTRA-gruppe 3	429	429	442		
	KOSTRA-gruppe 5				442	480

Kostra-tall 2021

Besøk i folkebibliotek per innbygger (antall)						
	3431 Dovre	3,9	3,3	3,5	2,6	3,4
	3432 Lesja	4,3	3,9	4,3	3,1	4,0
	3433 Skjåk	5,2	5,0	4,1	3,9	4,6
	3434 Lom	6,7	6,9	6,7	4,9	5,0
	3435 Vågå	4,0	3,1	3,0	1,6	1,6
	3437 Sel	4,9	4,3	5,1	2,8	3,6
	KOSTRA-gruppe 3	3,9	4,6	4,0		
	KOSTRA-gruppe 5				2,6	3,6

Kostra-tall 2021

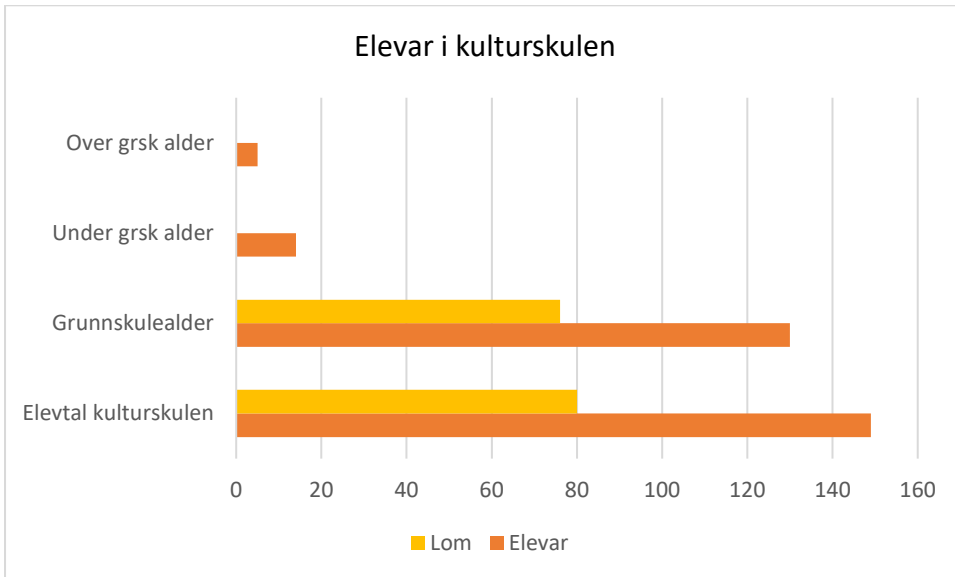
Utlån per innbygger (antall)						
	3431 Dovre	4,2	4,2	3,9	3,3	3,9
	3432 Lesja	4,9	5,1	5,2	4,2	4,2
	3433 Skjåk	6,1	5,9	5,8	4,2	5,3
	3434 Lom	7,8	7,0	7,5	6,1	7,4
	3435 Vågå	4,4	4,0	3,5	2,1	2,8
	3437 Sel	5,3	4,9	5,1	4,1	4,4
	KOSTRA-gruppe 3	3,5	3,3	2,9		
	KOSTRA-gruppe 5				2,8	3,2

Kostra-tall 2021

Kulturskule

Korrigerede brutto driftsutgifter til kommunale kulturskoler per elev (kr)					
	2017	2018	2019	2020	2021
3431 Dovre	12 252	12 626	14 342	38 841	48 168
3432 Lesja
3433 Skjåk	20 861	18 119	12 412	12 527	14 663
3434 Lom	10 256	15 671
3435 Vågå	15 925	15 464	12 766	12 014	13 786
3437 Sel	14 976	15 841	17 255	15 396	17 693
KOSTRA-gruppe 3	19 371	20 787	23 541	30 411	28 293
KOSTRA-gruppe 5	15 990	17 697	21 602	21 761	25 899
Landet uten Oslo	19 391	20 648	21 417	20 980	23 407

Kostra-tall 2021

Kostra-tall 2021

Tabellane over viser ressursbruk i kulturskulen pr. elev. Skjåk bruker mykje ressursar på kulturskulen. Samtidig er elevkostnadane pr elev låge. Dette kjem av at kulturskulen blir mykje brukt.

Lom og Skjåk kulturskule sine elevar fordelar seg nokså jamt mellom kommunane.

	Skjåk	Lom
Elevar i gr.sk alder	64	55
Elevar under gr.sk alder	16	0
Elevar over gr.sk alder	3	6
Totalt elevantal	83	61

	Skjåk	Lom
Elevar på breiddeprogram	26	10
Elevar på kjerneprogram	67	59
Elevar på fordjuping	0*	0*

*Søknadsfrist i slutten av november

Det blir høgare elevantal på fordelinga av elevar på program, sidan elevar er med på fleire fag.

Barnehage

Skjåk kommune har to kommunale barnehagar: Dønfoss naturbarnehage og Bismo barnehage med Holemork barnehage som ei eiga avdeling.

Barnehageåret 22– 23

		Born	Plassar	Grunnbemanning: Born pr tilsett	Spesialpedagogiske tiltak
Bismo barnehage	Bismo	41	56	6	*
	Holemork	25	35	6	1 årsverk
Totalt		66	91	6	
Dønfoss naturbarnehage		24	35	6	

Ressurs til spesialpedagogikk blir sett i samanheng med behov i heile barnehagen

Det er vedtak om at kommunen skal ha to barnehagar i framtida. Holemork skal leggst ned, men den blir oppretthalden som eiga avdeling under Bismo barnehage til vi har tilstrekkeleg barnehagekapasitet elles i kommunen.

Bismo barnehage har i tillegg tre avdelingar i Bismo. Den eine held til i modulbygget. Det vil vere behov for modulbygget inntil vi har gjennomført utbygginga av barnehagekapasiteten.

Vi ser at samordninga og drift av Holemork som avdeling under Bismo barnehage har positiv effekt på fleire område, mellom anna på driftskostnadar. Effekten vil bli enno større om vi og får samlokalisert barnehagedrifta på ein stad.

Barnehagane deltek i Kompetanseløftet for "Spesialpedagogikk og integrering" og "Regional kompetansesatsing". Regional kompetansesatsing skal bidra til at barnehagar utviklar sin pedagogiske praksis gjennom barnehagebasert kompetanseutvikling. Satsinga er eit av fleire verkemiddel som skal sikre at alle born får eit likeverdig barnehagetilbod av høg kvalitet.

Oppvekstreforma er gjennomgangstema i desse satsingane og kompetansehevinga.

Kompetanseløftet skal bygge opp spesialpedagogisk kompetanse i kommunane. Satsingane er organiserte og styrte gjennom Statsforvaltaren og blir gjennomført i tett samarbeid med Høgskulen i Innlandet.

Skjåk barne- og ungdomsskule

Det er naturleg at elevresultata varierer frå år til år. På tross av dette har nasjonale prøver i 8. klasse og sluttresultat i 10. klasse vore jamt gode.

Resultata i 5. klasse har samtidig vore svakare enn det er ynskjeleg. Eit meir systematisk og gjennomgåande arbeid med begynnarpplæringa ventar vi etterkvart skal bidra til betring av resultat etter småskulesteget.

Elevmiljø

I 2021 har det blitt sett inn betydelege ressursar i arbeid med elevmiljø i grupper der det har vore utfordringar.

Skulen har arbeidd med ulike tiltak i samarbeid med foreldre, PPT, helsestasjonen og andre samarbeidspartar.

	Snitt
Er du blitt mobbet av andre elever på skolen de siste månedene?	
Skjåk kommune (Høst 2021)	4.6
Statsforvalteren i Innlandet (Høst 2021)	4.7
Nasjonalt (Høst 2021)	4.7

Elevundersøkinga 2021

Utvikling frå 2020:

	Ikkje i det heile	Ein sjeldan gong	2 eller 3 gonger i månaden	Omtrent 1 gong i veka	Fleire gonger i veka	Snitt
Elevundersøkelse 2020	72,4%	20,7%	-	0%	-	4,6
Elevundersøkelse 2021	84,4%	12,3%	-	0%	-	4,8
Elevundersøkelse 2022						

Elevundersøkinga 2021

Arbeidet for å sikre eit trygt skulemiljø er svært viktig. Dette er eit arbeid som ikkje berre må skje på skulen. Det viser seg ofte at utfordringane oppstår utanom skuletida.

Det blir brukt ekstra ressursar i arbeidet med å trygge elevmiljøet der det er utfordringar.

Skulen har arbeidd bevisst med å redusere bruken av ressursar til spesialundervisning. Dette er eit arbeid som skjer i samarbeid med PPT. Ved å bruke to-lærar i fleire fag/grupper reduserer skulen behov for å sette inn ekstra ressursar for å hjelpe enkeltelevar. Dette blir framleis prioritet for småskulesteget.

Skulen har i lang tid lagt betydeleg innsats i å legge til rette for vidareutdanning i ordninga "Kompetanse for kvalitet". Det har og dei siste åra blitt satsa mykje på ordninga med "lærarspesialistar". Dette er ordningar som no blir endra. Lærarspesialistordninga er ikkje tenkt vidareført som nasjonal ordning. Erfaringane frå skulen er likevel så gode at ein vil vidareføre ordninga heilt eller delvis.

Kompetanse for kvalitet, Dekomp, rekomp (kopetansesatsinga i barnehagen) og kompetanseløftet "for spesialpedagogikk og inkludering" blir no nasjonalt slege saman til ei felles satsing.

I budsjettframlegget for 2023 har ein vore nøydd til å redusere bruken av to-lærer. Dette blir gjort på mellomsteget og ungdomssteget.

Skulen prioriterer og å sette inn ressursar så tidleg som mogleg. Det er fleire døme på at ved å sette inn ressursar tidleg, vil behovet for ressursar bli mindre opp gjennom klassestega.

Skulen har gjennomført betydelege omleggingar til bruk av digitale verktøy og arbeider med fleire tiltak for å ta i bruk nye digitale hjelpemiddel. Desse skal effektivisere administrative oppgåver, sikre kvalitet og tryggare handtering av dokument og databehandling, samt lette dialog med føresette og andre samarbeidspartar. Oppgåver og utfordringar knytt til It og It-system set store krav til kompetanse og tidsbruk ved innføring.

Det er stort behov for å utbetre lokale brukte til praktiske fag som Kunst og handverk. Under planlegginga og bygginga av Skjåk barne- og ungdomsskule vart det gjort lite med desse lokala. For å følge opp dei nye fagplanane er det behov for å gjere betydelege utbetringar av lokala. I økonomiplanen er dette sett opp fyrst i 2025.

SFO blir no svært mykje brukt. Det er sett i gang eit arbeid for å revidere vedtektene for SFO. Målet er å legge fram forslag til nye vedtekter og betalingsordning for SFO før årsskiftet.

Lom og Skjåk kulturskule

Lom og Skjåk kulturskule starta hausten 2020 ei satsing på "Vurdering for læring" i regi av Norsk kulturskuleråd. Dette er ein viktig del i arbeidet med å fornye skulen i trå med rammeplanen for kulturskulen.

Kulturskulen på landsbasis er i regi av Norsk kulturskoleråd inne i eit viktig utviklingsarbeid fram mot "framtidens kulturskule". Lom og Skjåk kulturskule er engasjert og deltek i dette.

Mellom anna er det søkt om deltaking i vegleiingsprogram for vidareutvikling av kulturskulen i 2023-24. Fokus her er kulturskulen i samanheng med oppvekstreforma, livsløpskulturskule og "Leva heile livet".

Flyktingar og vaksenopplæringa

Skjåk og Lom samarbeider om norskopplæring for framandspråklege. Både Lom og Skjåk er oppmoda om å ta imot 15 flyktingar i 2022. Begge kommunane har signalisert at dei er positive til å busette fleire flyktingar i 2023.

Norskopplæringa er lokalisert i Skjåk. Flyktingane som er busette kjem frå Ukraina. Det er usikkert korleis situasjonen i Ukraina vil utvikle seg, og dette gjer det utfordrande å planlegge mellom anna bemanning. Så langt har ein bemanna opp med mellombelse stillingar etter som behovet har auka. Vi har vore heldige og fått tak i gode folk. Men det seier seg sjølv at når nokon får tilbod om faste stillingar andre stadar, blir det vanskeleg å halde desse i vaksenopplæringa.

Så langt har det gått greitt å finne bustadar til dei flyktingane som er komne til Skjåk. Men etter kvart blir det utfordrande å finne relevante bustadar nær sentrum. Da må vi og i større grad nytte private bustadar som måtte vere tilgjengelege.

Det har vore fleire som har bode fram private bustadar til formålet. Vi håpar det skal bli mogleg å finne nok bustadar dersom vi får ny oppmoding om å busette i 2023.

I tillegg til busette flyktningar har vi og nokre med rett til norskopplæring som kjem som innvandrarar på annan måte.

Vaksenopplæringa har og som praksis å tilby norskopplæring for arbeidsinnvandrarar utan rett til slik opplæring, så lenge det er ledig kapasitet.

Slik situasjonen er no, kan dette bli vanskeleg.

Servicetorget

Servicetorget har mange ulike oppgåver, publikumsretta mot innbyggjarar og besøkande, for politikarar og internt for tenester og organisasjonen som heilheit. I tillegg er det her arbeidet med arkiv og post blir gjort i kommunen. Dei har òg fleire oppgåver på vegne av tenestene i kommunen.

Papirarkiv frå før 2006 er i hovudsak deponert til interkommunalt arkivdepot for kommunar i Hedmark og Oppland (IKA-Opplandene).

Arkivet vart overført i 2011. Arkivet er ikkje ordna, og det er nødvendig å systematisere og ordne arkivet for lettare å ha oversikt for å finne att dokument ved behov.

Det er behov for å digitalisere heile eller deler av dette arkivet. Det blir arbeidd for å få gjennomført dette i 2023.

IT-samarbeidet

Tenesta er eit samarbeid mellom Lom og Skjåk kommune. IT-tenestene er avgjerande for tenestene kommunane produserer. God og tett oppfølging av IT-systema vår er avgjerande.

Slik situasjonen er i verda i dag, er datatryggleik eit svært aktuelt område det er nødvendig å ha stort fokus på. IT-avdelinga og Regiondata har lagt ned eit betydeleg arbeid i å gjennomgå og følge opp eigne rutinar og sikra datatrafikken.

Etter at det vidaregåande tilbodet vart flytt frå Otta er det blitt vanskelegare å få tak i lærlingar. Pr. dato har vi ingen lærling. Frå juni 2022 vart IT-avdelinga styrka med eit årsverk.

IT-avdelinga skal dekke to kommunar. Det er derfor viktig at dei to kommunane i størst mogleg grad er samkøyrde i val av strategiar og løysingar. Val av ulike løysingar gjer utfordringane for IT-avdelinga større.

Det regionale samarbeidet gjev mange fordelar, særleg i forhold til samarbeid om drift av system og fellesløysingar, men og når det gjeld deling av erfaring og kompetanse. Men det har òg ei side der samarbeid krev at ein tek seg tid til å finne fellesløysingar og køyrer dei prosessane som må til. Dette kan opplevast som "hindringar" og forseinkingar i prosessar.

Ikkje minst er vaktordningar mellom IT-medarbeidarane i regionen tidkrevjande og belastande.

Vertskommuneavtala mellom kommunane i regionen og Sel kommune om datasamarbeidet skal fornyast. Den ligg klar til politisk behandling. Men før kommunen vedtek underskriving av denne avtala ynskjer formannskapet at det blir vurdert om det vil vere meir framtidsretta å gå inn i eit større IT-fellesskap, ikkje minst for å styrke IT-tryggleik og å trygge tilgang på kompetanse.

Skjåk folkebibliotek

Lov om folkebibliotek slår fast at folkebiblioteka skal drive aktiv formidling, vere ein uavhengig møteplass og leggje til rette for ordskifte og samtale.

Skjåk folkebibliotek er eit bibliotek som har drive godt over lang tid. Det har etablert ein posisjon i kommunen som eit senter og ein møteplass med mykje meir enn utlån av litteratur og bøker.

Biblioteket har mange arrangement av ulike karakter for ulike aldersgrupper og interesser. Det er stor oppslutning om desse tiltaka.

Formidling av kultur og kompetanse gjennom ulike medium og på ulike måtar har vorte ein viktig del av biblioteket sitt arbeid. Biblioteket fungerer og som skulebibliotek for Skjåk barne- og ungdomsskule.

Litteraturformidling vil vera eit satsingsområde for biblioteket også i framtida.

Etablering av biblioteket som eit "Meiroppe bibliotek" har gjort biblioteket meir tilgjengeleg for fleire også utanom normal opningstid. Meiroppe bibliotek, eller sjølvbetjent bibliotek er ei teneste som gjev lånarane utvida tilgang til biblioteket, før og/eller etter ordinær opningstid. Mange har gjort avtale med biblioteket og oppdatert bibliotek kortet til nøkkelkort.

Utfordringar i planperioden

Kommunedirektøren meiner vi vil kunne oppretthalde og vidareutvikle den gode kvaliteten på tenestene med dei tilpassingar det er lagt opp til i årsbudsjettet for 2023.

Samfunnet rundt stiller større krav til tenestene på mange måtar. Tydelege rettar, dokumentasjon og større krav til dialog med brukarar og føresette er berre nokre eksempel.

Det er store krav til tryggleik og forsvarleg handsaming av eigne data og system.

Digitalisering i samfunnet gjev nye utfordringar og krav til fornying i tenestene. Det er viktig å bygge kompetanse i å bruke dei verktøy som er tilgjengelege. Ikkje minst er det viktig å førebu barn og unge best mogleg på korleis dei kan meistre det samfunnet dei lever i og skal leve i.

Dette er og viktig for å oppretthalde dei demokratiske funksjonar og sikre innbyggjarane innsyn og medverknad i dei demokratiske prosessane.

Overgang til sky-løysingar

Auka behov for samarbeid og tilrettelegging for kommunikasjon på ulike digitale plattformer, har vist at det er behov for større fleksibilitet. Ved at Norddals-regionen gjekk over på den sky-baserte Office 365, fjerna vi nokre "flaskehalsar" i samband med slik kommunikasjon. Denne utviklinga har gått vidare med fleire nye løysingar "i skya".

Men framleis er mange av fagsystema våre baserte på lokal installasjon på regionale serverar. Dette avgrensar i nokre samanhengar full utnytting av funksjonaliteten i systema.

Utviklinga i samfunnet går mot stadig større grad av "sky-løysingar" der systema er lagt på serverar som i større internasjonale system. Tryggleiken i desse systema er større, og det er lagt til rette for deling av elektronisk informasjon.

Datetryggleik er viktig. Vi har sett fleire døme på at det finst ressursar, kompetanse og motivasjon som kan truge datasystema i mellom anna offentleg forvaltning. Regiondata har høg fokus på dette. Likevel er fellesskapet ikkje sikrare enn "det svakaste ledd".

"Sikkerheit" må derfor vere gjennomgåande i heile organisasjonen, ikkje minst på dette området.

Prioriterte satsingar i perioden

Mange av dei satsingane som alt er i gang må vidareførast . Dette fordi fleire av dei krev langsiktig arbeid for å få ynskt verknad. I tillegg har nokre av tiltaka blitt påverka av koronasituasjonen.

- Oppvekstreforma (barnevernsreforma) er ei reform som set store krav til tverrfagleg koordinering og samhandling for å sikre høg kvalitet på
 - Barnevernfageleg arbeid
 - Rettstryggleik
 - Førebygging
 - Tidleg innsats

Dei fleste satsingar knytt til barnehage og skule vil vere viktige element i å sikre kompetanse i "laget rundt barnet og familien"

- Fagfornynging i skulen, hovudsakleg finansiert gjennom statlege midlar gjennom DEKOMP. Men vikarkostnadar og reisekostnadar må kommunen dekke.
- Begynnaropplæringa, finansiert gjennom DEKOMP. Buk av eigne personellressursar. Styrking av kompetanse gjennom fagspesialist-ordninga.
- Barnehage og skulemiljø ("Inkluderande barnehage- og skulemiljø"). Arbeidet må vidareførast og sikre kvalitet og kontinuerleg utviklingsarbeid for å sikre gode og trygge læringsmiljø i barnehage og skule.
- "Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkludering". Dette skal sikre kommunane nødvendig kompetanse i oppfølging av born med særskilde behov.
- Kompetanseutvikling gjennom barnehagebasert utviklingsarbeid og nettverksamlingar i regi av REKOMP (regionalt kompetanseutvikling) gjennom Statsforvaltaren og HINN (Høgskulen i Innlandet).
- Vidareutvikle felles kulturskule gjennom forbeingsarbeid og utviklingsarbeid for å sikre eit godt tilbod no og for framtida.

- Kulturskule og deltaking i vegleiarrunde med Norsk kulturskuleråd.
- Vidareutvikle biblioteket som kulturell samlingsstad i kommunen. Budsjetterte driftsmidlar.
- Arbeide for sky-løysingar, datatryggleik og større fleksibilitet.
- Avklaringar/gjennomføring av tiltak i lokale/utstyr for Kunst- og handverkfaget.

Kvalitetsdiskusjon

Korleis brukarane opplever kvalitet i tenestene er i stor grad subjektivt. Det viktige er at brukarar og føresette opplever at dei blir møtt, sett og høyrte. For tenestene er òg dette viktig, men samtidig skal tenestene levere i samsvar med dei forventningar og krav som lover og politiske vedtak set, og innanfor dei rammer som blir sette. Tenestene skal vere fagleg forsvarlege, samtidig som budsjetttrammer, brukartilfredsheit og tilsette sitt nærvær, motivasjon og tilfredsheit blir ivareteke. Fokus på tenestene sine utfordringar, oppleving av å dele eit felles ansvar og motivasjon for å jobbe saman for å løyse desse, er eit vilkår for å styrke kvaliteten.

Samtidig er det ofte vanskeleg å talfeste kvalitet. Likevel blir det for dei fleste av desse kartleggingane åtvare mot å legge for stor vekt på enkeltresultat i små kommunar med få respondentar. Resultat må sjåast i samanheng og over tid.

Generelt har tenestene høg kvalitet ut frå dei samanlikningar vi ser. Og det er mange grunnar til å vere stolte av dei resultatata tenestene presenterer. Kartleggingane viser også forbettringspotensiale på område det er viktig å ta tak i. Forbettringsarbeidet må vere kontinuerleg, og vi må ha fokus på ny kompetanse og tiltak for å utvikle tenestene til det beste for brukarar og tilsette.

Oppsummering av endringar frå 2022-2023

	2022	2023	
200 Oppvekst og utdanning	16 269 000	16 857 000	Refusjon gjesteelevar
201 Flyktningar	1 175 000	3 372 000	Auka busetting
211 Dønfoss barnehage	4 288 000	4 740 000	Fleire born i barnehagen
213 Bismo barnehage	8 136 000	10 846 000	Fleire born i barnehagen
220 Skjåk barne- og ungdomsskule	23 214 000	22 941 000	Færre delingstimar
240 Kulturskule	1 816 000	1 931 000	

Tenesteområde Miljø- og samfunnsutvikling

Ansvarsområde

KOSTRA

Kostrastatistikken har fleire variablar innanfor område miljø- og samfunnsutvikling. Felles for fleire av desse er at det er vanskeleg å samanlikne t.d. tal på byggjesaker, vegvedlikehald, vann og avløp osv. Tala for Skjåk sin del, blir små i høve t.d. Innlandet og landet utanom Oslo. Tala som ein får ut, er avhengig av kva tall kommunane legg inn i systemet, her er det til dels store variablar. Til tross for dette er kostra eit nyttig verktøy for å samanlikne seg innanfor dei fleste sektorar. I dokumentet under vil ein få nokon aktuelle kostratal frå eininga.

Beredskap

Tabellen for kostra viser at Skjåk på brann og førebygging har noko høgare kostnad pr. innbyggjar eller gjennomsnitt landet utanfor Oslo. Dette har i hovudsak samanheng med at vi er ein liten kommune. I forhold til andre i same kostragruppe har Skjåk lågare kostnad pr. innbyggjar.

Når vi ser på eigen region ser det betre ut for Skjåk. Brutto kostnad pr. innbyggjar i regionen varierer frå 1389 kroner til 3761 kroner. Årsverk brann og ulukkesvern pr. 1000 innbyggjarar varierer frå 0,50 til 2,21.

Etter "brann og redningsvesenforskriften" gjeldande frå 1. mars 2022, er brannvesenet tillagt oppgåve som overflateredning. Delar av utstyr og opplæring er på plass.

Brannvesenet har over fleire år blitt tillagt nye oppgåver, som helseoppdrag og politioppgåver. Kommunane har ikkje fått auka budsjett til kursing, utstyr og utføring av dei nye oppgåvene.

Vaktordninga

Brannvesenet har felles vakt på utrykkingsleiar i Lom og Skjåk. Mannskapa har ikkje vakt utanom høgtidar, mannskapa rykkar ut ved hendingar når alarmen blir utløyst. Brannvesenet deltek med to personar i felles overordna vakt med dei andre kommunane i Ottadalen.

Brannvesenet er utstyrt og har kompetanse for å kunne takle akutte hendingar.

Kommunane må framover vere budde på å prioritere beredskapsarbeid høgt. Det gjeld både profesjonalitet, kompetanse og tid sett av til slikt arbeid. Kommunen må som følge av klimaendringar vere førebudd på naturhendingar som flaum, ras, vindskadar og andre hendingar knytt til ekstremvær. I kommunen sitt arbeid på plan, byggesak og miljø arbeider ein med konsekvensutgreiingar og ROS-analyser der naturfare tilseier at dette må gjerast.

Kommunen sin overordna beredskapsplan vart oppdatert våren 2020, det same vart plan for helsemessig og sosial beredskap. Erfaringa med flaumen i 2018 og koronapandemien viser at beredskap ikkje kan knytast til berre ei organisatorisk eining i kommunen, det er eit ansvar for heile kommuneadministrasjonen.

Stillinga som beredskapskoordinator har frå 2020 ligge til felleskontor for plan, byggesak og miljø. Kommunestyra i Skjåk og Lom vedtok våren 2022 å oppheve vertskommuneavtala om felles beredskapskoordinator og rolla som beredskapskoordinator skal nå leggest til Lom og Skjåk Brannvesen i ei 20 % Stilling. Brannvesenet stadfesta 1.11.2022 dette. Brannsjefen vil da ha ansvar med å organisere dette vidare i eininga. Brannvesenet tenkjer beredskap heile året og vil såleis vere ei svært god løysing.

Grunngjevinga for ei slik løysing er at brannetaten er den etaten som har det mest operative ansvaret i kommunen ved sida av kommuneoverlegen. Målet er å tydeleggjere at beredskapsarbeidet ikkje berre aktiverast gjennom meir eller mindre dramatiske hendingar, men må gå føre seg heile året, slik at kommunen er parat når noko skjer.

Nord-Gudbrandsdalsregionen har felles overordna risiko- og sårbarheits-analyse. Denne gjekk ut i 2019, og skal rullerast for ei ny fireårsperiode. Grunna koronapandemien har det ikkje vore mogleg å få sett av nok kapasitet til dette i regionen. Dette arbeidet må prioriterast i 2023. Lom og Skjåk kommune vurderer å ha felles overordna ROS.

Tal frå brann og ulykkesvern

	Skjåk Brutto	Beløp per innbyggjar	Kostragr. 5 per innbyggjar	Landet u/ Oslo per innbyggjar
Brutto driftsutgifter pr. innbyggjar, førebygging av brannar ulukker og beredskap mot brannar og andre ulykker. Beløp i 1000	4 244	1 973	2 034	1 403
Årsverk brann og ulykkesvern pr. 1000 innbyggjarar	0,7			0,76

Næring

Kommunalsjef miljø- og samfunnsutvikling har vore konstituert næringsjef frå våren 2021. Det har vore svært krevjande å fylje opp alle oppgåver her, så frå september ble det henta inn ein midlertidig ressurs for å avhjelpe på saksbehandling, i fyrste omgang ut året. Ny næringsjef tiltrer 2.1.23.

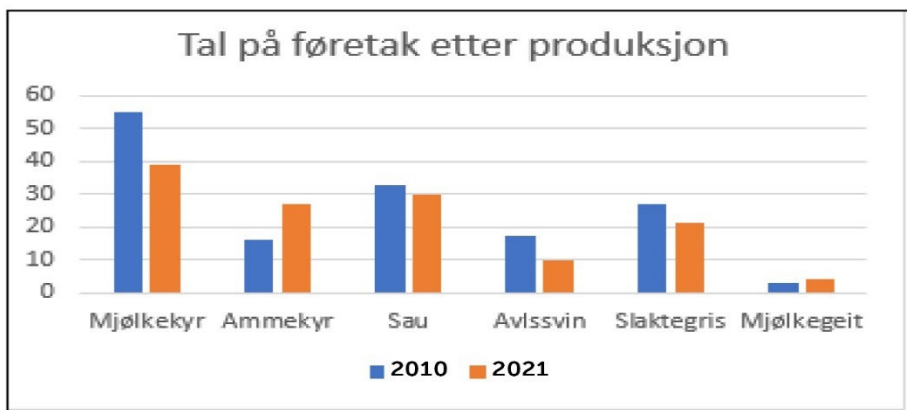
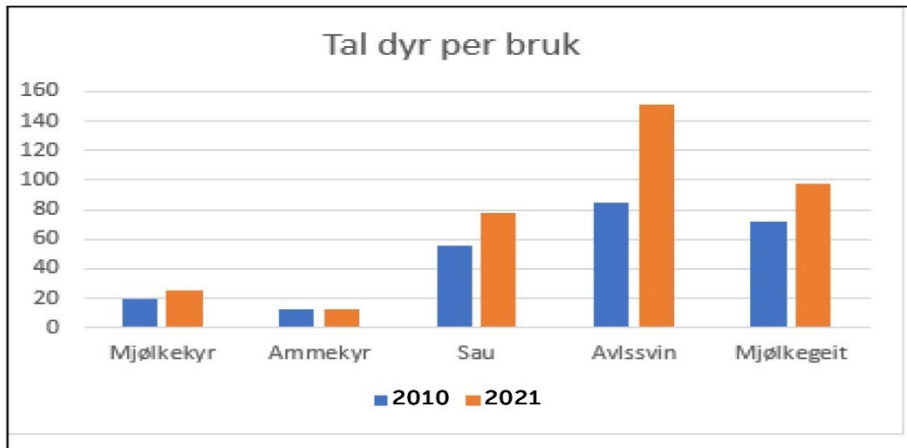
Næringsstrategien blei vedteken i februar 2022 og vil vera eit nyttig verktøy i åra som kjem. Skjåk kommune, saman med dei fleste distriktskommunane, slit med noko av dei same utfordringane. Jobbar finst, men ein slit med rekruttering. Utfordringa er komplisert og heng og saman med mangel på bustader. Såleis blir det spanande å sjå korleis rekrutteringsbustadane som blir bygd i Skeifeltet blir motteke. Med næringsstrategien og næringsfondet som verktøy er vi godt rusta.

Strategiarbeid

For næring og omdøme strategiane er det avgjerande at desse blir sett ut i praksis og ikkje blir lagt i ei skuff. Av naturlege grunnar har ein ikkje kome særleg i gang med næringsstrategiarbeidet unnateke for dei punkta som heng saman med omdøme strategien. Gjennomføringa av omdøme strategien er lagt til kultur. Her har ein kome godt i gang med tiltakslista som er tidfesta og konkretisert med tiltak. Det rapporterast til formannskapet jamleg på framdrifta.

Landbruk

Landbruksnæringa har stor betydning for lokalsamfunnet i Skjåk når det gjeld sysselsetting, busetting og verdiskaping. Landbruket i Skjåk er tradisjonelt, grovfôrbasert husdyrhald med mjølk og kjøttproduksjon som berebjelkar. Bygda har og lange tradisjonar innan griseavl med eit godt produsentmiljø og purkering. Det er fleire foredlingsbedrifter som vidareforedlar råvarene som blir produsert på gardane og henta frå skog og fjell.

Mange av gardane nyttar dei store utmarksområda i kommunen som fôrressurs. Sommaren 2022 var det 1 557 storfe, 5 942 sauar og 673 geiter som gjekk på utmarksbeite. Det er ei auke på 223 storfe og 1 200 sau sidan 2010. Det er knytt utfordringar til beiting i utmark. I delar av kommunen har tap av sau til rovdyr vore eit problem over fleire år, og i enkelte område har det vore registrert lammetap på over 30 % i løpet av ein beitesesong. Reinheimen er yngleområde for jerv, i dette området har det har vore teke ut noko jerv i 2021 og tapar har redusert seg noko. I 2022 har det vore størst tap av sau i Breheimen og da særleg i Raudalen/Hondsrøve område. Alle statlege tiltak som er oppretta, har vore prøvd i Skjåk. Tapet er på 85 lam og 18 søyer meir i år enn i fjor.

Totalt er det eit tap på om lag 585 lam og 68 søyer i 2022. Rovdyrbelastninga gir betydelege ressursbehov på personell i hovudsak tilhøyrande landbrukskontoret, dette går tidvis sterkt utover anna arbeid. I beitesesongen 2022, som i 2021, har man vore på smertegrensa meir eller mindre heile beitesesongen. Dette gir stor sårbarheit på personressursar. Landbrukskontoret fekk tilsett ein vikar i 50 % stilling i juni og ut året, dette var til stor hjelp og var heilt naudsynt slik situasjonen er.

Det er nå tilsett ny skogbrukssjef for Lom og Skjåk. Dette er ei 100 % stilling der halvparten er på skogbruk og andre halvparten er på jordbruk. Det vil seie at frå 01.01.2023 er kontoret fullt bemanna jf. Vertskommuneavtala si dimensjonering på 3 årsverk.

Hovudutfordringa for landbruksnæringa i Skjåk er å oppretthalde verdiskaping og sysselsetting. Gjennomsnittsalderen blant aktive gardbrukarar blir stadig høgare, og det blir viktig å rette fokus mot rekruttering til næringa for å halde oppe talet på sysselsette. Ungdom må få kunnskap om kva for moglegheiter som finst i næringa, og ein må synleggjere ulike retningar innafor utdanning som kan gje relevant kompetanse.

Prosjektet "Laus ku og framtidstru" er eit prosjekt der landbrukskontoret har teke tak i problemstillinga umoderne driftsbygningar og generasjonsskifte. 50 gardar i Lom og Skjåk har vore med på prosjektet. Gardbrukarane har fått rådgjevartimar, studieturar og opne dagar for å bli inspirert til å tenke langsiktig i drifta og gjerne saman med komande generasjon. Mange har fått utarbeidd teikningar på utbetring og ombygging og nokre har fått utarbeidd teikningar på nybygg. Målet er å gjere gardbrukarane førebudde på lausdriftskravet som kjem i 2034, og legge grunnlaget for at det vert gjort gode avgjersler i tida fram til då. Det vart søkt om støtte til forlenging av dette prosjektet da fleire gardar ønskjer å delta. I 2022 var det 8 bruk i Skjåk som søkte og fekk løyvd midlar til bygging av fjøs.

Elles har landbrukskontoret fleire prosjekt på gang. Dette er "bondens nettverk" som går på beredskap, sårbarheit og psykisk helse i landbruket, så har vi i gang eit rekrutteringsprosjekt som har som mål å inspirere ungdommar og andre interesserte til å velje landbruket som sin yrkesveg, vi har også eit prosjekt som går på klimatiltak i landbruket.

Viktige verkemiddel for landbruket generelt er støtte frå næringsfond, hjelp til søknad til Innovasjon Norge, og ei fagleg god landbruksforvaltning i kommunen.

Kultur

Kultur er limet i eit lokalsamfunn og blir definert etter det utvida kulturomgrepet. Kultur er knytt til identitet, om det er forfattarskap, mat eller musikk – så er det viktig for å seie noko om skjåkværen.

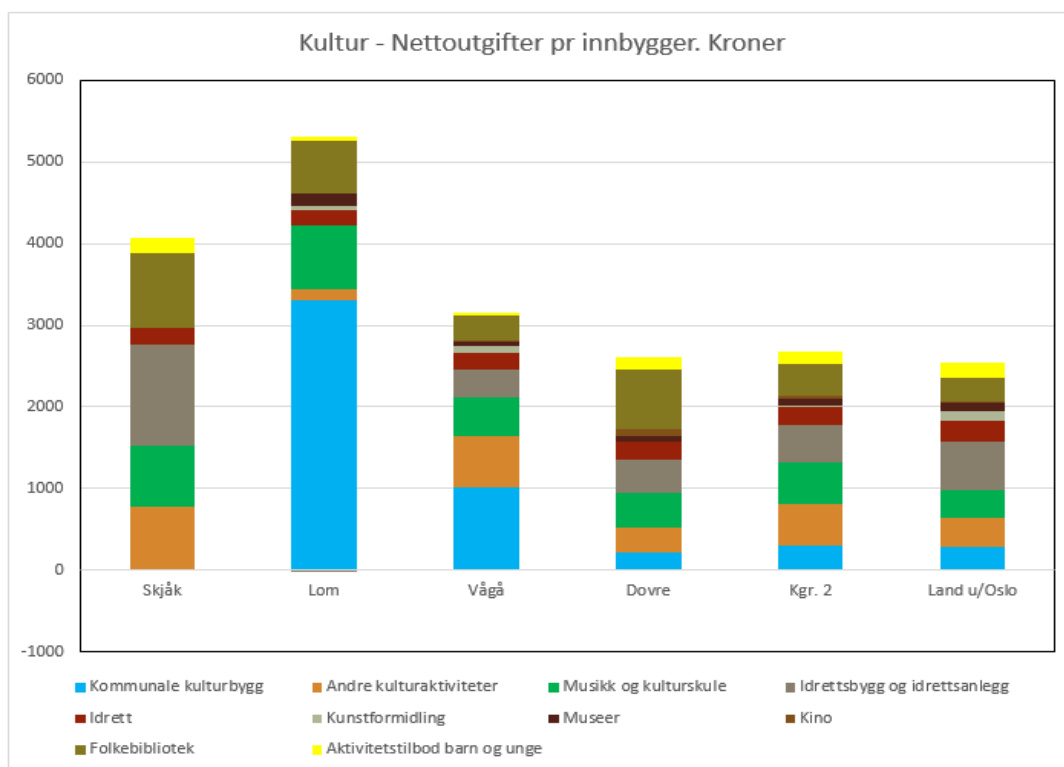
Oppgåver lagt til kultur har stor spennvidde, som sakshandsaming av kulturmidlar og prosjektmidlar, spelemiddelordninga, administrere faste og meir spontane kulturtiltak/-arrangement som 17. mai og kulturkvelden, Skjåkpris og kulturstipend, sekretærfunksjon for Skjåk turløyper, den kulturelle spaserstokken, kontakt ut til lag og foreiningar, museum, kulturminnefondet, andre trussamfunn, kulturminnevernarbeid, planarbeid. I tillegg deltek kultur i 6k-idrett og i eit 6K-samarbeid på den kulturelle spaserstokken. Kulturkonsulenten organiserer spelemiddelsøknader og har ansvar for kommunale søknadar i forbindelse med prosjekt.

Kulturminne er alle spor av menneskeleg aktivitet, og omgjev oss til dagleg. Både materielle og immaterielle kulturminne representerer ein verdi for samfunnet. Skjåk må ha eit berekraftig kulturminnevern slik at generasjonane i framtida får same vilkår som oss til å forstå og oppleve historia gjennom kulturminne.

Arbeida med ny kulturminneplan er igangsett , kommunedelplan for fysisk aktivitet og naturoppleving rullerer handlingsplan kvart år.

Det er stort mangfald i organisasjonsfloraen i kommunen. Dette er viktig å få synt fram, slik at dei som er interessert i å flytte hit ser at det er ting å gjere også i fritida.

Det generelle kulturarbeidet teller eit halvt årsverk.

Natur- og kraftforvaltning

Naturforvaltning

Skjåk kommune er ein viktig aktør i forvaltninga av naturen. Ved utøving av offentleg mynde skal det alltid gjerast vurderingar etter naturmangfaldlova i samsvar med kva verknad det har på naturen.

Kommuneplanen gir viktige føringar for korleis landskapsutviklinga kan gå føre seg. For å kunne forvalte naturen på ein bra måte er ein avhengig av god oversikt over naturtypar, artar og samspelet mellom desse. I Skjåk har vi samla inn mykje kunnskap om naturen gjennom kartlegging. Mange av desse opplysningane

er samla på kart. Desse kan ein sjå i mellom anna *naturbasa* og *artskart*. Vi har to store verneområde i Skjåk, Reinheimen nasjonalpark i nord og Breheimen nasjonalpark i sør. Desse blir forvalta av kvart sitt nasjonalparkstyre. Statens naturoppsyn (SNO) har ansvar for skjøtsel og oppsyn i nasjonalparkane. SNO-Skjåk er lokalisert hos Skjåk Utmarkssenter v/Skjåk Almenning. Skjåk Almenning dekkjer eit landareal på i alt om lag 2 millionar dekar, og eigedomen utgjer 95 % av arealet i Skjåk kommune.

Lom kommune kjøper gjennom felleskontor for plan, byggesak og miljø inn ein 30 % ressurs på miljø/naturforvaltning frå Skjåk kommune.

Vassdragsforvaltning

NVE er i sluttfasa for detaljprosjektering av flaumsikring av Bismo. Reguleringsplanen vart vedteke i juni 2022 og ein antek at anleggsarbeidet vil skje i perioden vinteren 2023 til utgangen av 2024. Normalt i prosjekt der NVE gir bistand til flaumførebygging må kommunen betale ein eigenandel på 20 %. Flaumsikring av Bismo er ei nødvendig investering for Skjåk kommune. Pt. Har NVE berekna investeringa til rundt 120 mill. Når prosjektet har vore ute på anbod vil ein sjå kostnaden meir nøyaktig.

Teknisk

Tenesta drift har ansvar for å planlegge og gjennomføre utbygging av kommunale bygg og anlegg, byggeleing, drift og vedlikehald av kommunale bygg, plassar, idrettsanlegg og vegar. Forvaltning- og eigaransvaret for den kommunale bygningsmassen. Drift av vatn- og avløpsanlegg samt drift av vaskeriet på Skjåkheimen.

Reinhald

Reinhald av kommunale bygg utgjer om lag 16 000 m² golvareal. Vaskeriet på Skjåkheimen har ansvar for vask av klede frå institusjon, frå bebuarar i omsorgsbustadar og heimebuande med behov for omsorg. Tenesta utgjer 10,0 årsverk fordelt på 15 stillingar.

Bygg og eigedom

Den kommunale bygningsmassen utgjer om lag 22 000 m². Vaktmeistrane har ansvar for drift og vedlikehald av kommunale bygg med tilhøyrande utomhusanlegg, samt parkar og plassar i Bismo. Vaktmeistertenesta utgjer 5,7 årsverk fordelt på 7 stillingar. Det er ikkje vaktmeisterteneste dedikert til kommunale utleigebustadar.

Ein del av den kommunale bygningsmassen er relativt gammal, og det trengst gradvis meir vedlikehald. For nokon av bygga har dei tekniske anlegga si levetid vorte oppbrukt. Som følgje av det, har fleire av bygningane svært høgt energiforbruk.

Kommunehuset har vore gjennom mange fasar med ombygging og utviding av varme- og ventilasjonsanlegget sidan bygget var nytt. Bygget har svært høgt energiforbruk og det er eit stort innsparingspotensiale i å få varme og ventilasjon til å fungere meir heilheitleg. På fleire av areala er det ei utfordring med å fylle konkrete krav til luftmengde og utskifting.

Det er vedteke at symje- og garderobeanlegget i Skjåkhallen skal gjennomgå omfattande reovering og ombygging. Dagens 25 meters basseng skal reoverast og midtbygget med garderobar skal byggjast om og utvidast. Det er òg vedtak på å byggje eit terapibasseng i eit nytt tilbygg til symjehallen. Heile det tekniske anlegget med ventilasjon, VVS- og bassengtekniske installasjonar skal fornyast og det er venta store energiøkonomiske forbetringar.

Det vil vere fornuftig å selje ein del av dei eldre kommunale utleigeboligane i den opne marknaden, og heller utvikle nye bustadformer tilpassa nye grupper innbyggjarar. Kommunen er i dialog med Husbanken for å utvikle modellar for framtidig bumiljø i Skjåk. Det er vedtak på at det skal oppførast 3 rekrutteringsbustader i Skei tomteområde og byggearbeidet vart sett i gang på hausten i 2022.

Det blir arbeidd med ein hovudplan for vedlikehald av den kommunale bygningsmassen. Denne vil danne grunnlaget for budsjettering av vedlikehaldsoppgåver over fleire år framover.

Veg, vatn og avløp (VVA)

Driftsoperatørane har ansvar for drift og vedlikehald av kommunale vatn- og avløpsanlegg. Det er totalt 5 kommunale reinseanlegg og 5 kommunale vassverk. I tillegg er det eit infiltrasjonsanlegg (avløp) ved Marlo som blir drifta av Skjåk kommune. I tenesta inngår driftspersonell til drift og vedlikehald av kommunale vegar, bruer og gateljosanlegg. Vintervedlikehald av vegar (brøyting og strøing) er sett bort til lokale entreprenørar. Tenesta utgjer 3,3 årsverk fordelt på 4 stillingar.

Kommunen har relativt høge kostnadar til avløpstenestene. Årsgebyret er om lag 16.7 % høgare enn Innlandet fylke trass i at kommunens sjølvkostgrad er lågare enn normalt. Dette heng saman med at kommunen har eit relativt nytt reinseanlegg. For utgifter til vassforsyning er kommunen om lag 42 % lågare enn kommunane i Innlandet. Det er ikkje grunn til å endre kommunale avgifter for vatn og avløp i 2023. For septikrenovasjon er det ein nedgang på 3,7 % i kommunale avgifter, dette har samanheng med ny avtale på septikrenovasjon og at vi kan utføre rankekompostering lokalt i Skjåk.

Dei kommande åra må ein sjå på moglegheiter til å knytte fleire abonnentar til sjølvkostområdet. Dette vil verke positivt på avløp, kvalitet drikkevatt og fleire å fordele kostnadane på ved investeringar.

Sysselesettingsgruppe

Arbeidstreningssenteret ATS – Dei Gode Hjelparane Lom og Skjåk er ei felles sysselesettingsgruppe som skal legge til rette for arbeidstrening, praksisplassar, språkpraksisplassar og sosialisering. Basen er på Ånstad i Skjåk og med avdeling i Eggjelia i Lom.

Denne tenesta vert lagt under ansvarsområde helse og omsorg frå og med januar 2023. Tenesta utgjer for tida 1,5 årsverk fordelt på 2 stillingar.

Teknisk vakt

Vakta er primært oppretta for å ta imot alarmer frå vatn- og avlaupsanlegg utanom ordinær arbeidstid. I tillegg tek vakta mot akuttoppdrag utanom ordinær arbeidstid frå kommunale vegar, kommunale bygg og anlegg, samt til å ta i mot alarmer frå brann og innbrot.

Vaktstyrken er samansett av 2 driftsoperatørar frå VA-sektoren og 3 vaktmeistrar frå kommunale bygg og anlegg.

Tal frå Eigedomsforvaltninga

Nøkkeltal	Eining	Skjåk	Kostragr. 5	Landet utan Oslo
År		2021	2021	2021
Netto driftsutgifter til eigedomsforvaltning i prosent av samla driftsutgifter	%	13,8	9,4	9,5
Netto driftsutgifter til forvaltning av eigendom per innbyggjar	kr	835	346	357
Areal på formålsbygg per innbyggjar	m ²	9,01	7,65	5,19
Utgifter til vedlikehald per kvadratmeter	kr	87	81	109
Utgifter til driftsaktivitetar per kvadratmeter	kr	679	595	636
Herav utgifter til reinhald per kvadratmeter	kr	197	161	172
Herav energikostnadar per kvadratmeter	kr	181	141	143

Klima og energi

Nøkkeltal	Eining	Skjåk	Kostragr. 5	Landet utan Oslo
		2021	2021	2021
Energiutgifter som andel av brutto driftsutgifter (prosent)	%	1,35	0,87	0,75
Andel av energikostnader i (fylkes)kommunens eiendomsforvaltning brukt på fornybare energikilder (prosent)	%	100	96,8	95,9
Energibruk per m2 eid areal	kWh	178	153	139
Andel elektrisitetsforbruk av totalt forbruk i (fylkes)kommunens eiendomsforvaltning, egne bygg (prosent)	%	84	87	84
Andel fjernvarmeforbruk av totalt forbruk i (fylkes)kommunens eiendomsforvaltning, egne bygg (prosent)	%	16	9	12
Andel fornybarforbruk av totalt forbruk i (fylkes)kommunens eiendomsforvaltning, egne bygg (prosent)	%	96	98	97

Plan, byggesak, miljø

Felleskontor for plan, byggesak og miljø for Lom og Skjåk vart formelt i drift frå årsskiftet 2018-2019. Lom kommune er vertskommune og felleskontoret har sin daglege kontorstad i Lom. Byggesak har ein kontordag i veka i Skjåk.

Vertskommuneavtale for beredskapskoordinator, der felles beredskapskoordinator for Lom og Skjåk har vore knytt til felleskontoret, er oppheva ved vedtak i både kommunestyra våren 2022. Felleskontoret for plan, byggesak og miljø har tett kontakt med andre fagmiljø, til dømes landbrukskontoret og brannvesenet, i saker av felles relevans og interesse.

Kommuneplanar og reguleringsplanar

Kommuneplanens samfunnsdel for Skjåk kommune vart vedteken i februar 2018. I juni 2021 vart også ny arealdel vedteke, og denne omfattar alt areal i kommunen, og det er avsett fleire område for utbygging, spesielt område for industri/næring og utbygging av fritidsbustadar.

Hausten 2022 er kommunen i gang med forarbeidet til ny reguleringsplan for Bismo, denne vil samle fleire planar i en plan og eitt dokument. I tilknytning til dette blir naudsynt skredfarekartlegging gjennomført. Prosessen for utarbeiding av ny reguleringsplan vil vere viktig for å avdekke korleis ein ønskjer at Bismo skal sjå ut og utvikle seg i framtida. Det vil også kunne vere mogleg å få tilskot gjennom stadutviklingsmidlar. Denne reguleringa vil òg vera særskilt viktig knytt til trafikkavviklinga gjennom sentrum,

adkomst til Huldrehaugen og i framtidstenkinga for nye tunellar på RV 15 som vil gje ein betydeleg trafikkauke. Med ein nyare reguleringsplan omforent med statens vegvesen mfl., vil ein kunne skapa moglegheiter i framtida utan å møte store tidkrevande hindringar frå sektormyndigheitane.

Reguleringsplan for flaumsikring Bismo vart vedteken sommaren 2022. Denne legg grunnlaget for det store arbeidet med flaumsikring av Bismo som nå skal realiserast.

Fleire reguleringsplanar er under arbeid i kommunen: Øyberget næringsområde, Grotli hytteområde, gang- og sykkelveg ved Dønfoss camping og Heggeruste massetak er døme på planar som er under arbeid.

Tal frå Plan, byggjesak, miljø

År	Behandla søknadar (antal)	Søknadar med saksbehandlingstid over lovpålagt tid (antal)	Gjennomsnittleg saksbehandlingstid (antal dagar)
	2021	2021	2021
Landet utanom Oslo	79 798	10709	27
KOSTRA-gruppe 2	3 398	281	22
3433 Skjåk	85	0	18

Antal byggesaker og gjennomsnittleg saksbehandlingstid 2021. KOSTRA-gruppe 2 er kommunar med 2 000 til 9 999 innbyggjarar, låge bundne kostnader og middels frie disponible inntekter per innbyggjar. Kjelde: SSB.

År	Byggesaksgebyr for oppføring av einebustad (kr)	Gebyr for oppretting av grunneigedom (kr)	Gebyr for privat forslag til reguleringsplan (kr)
	2021	2021	2021
Landet utanom Oslo	16 612	20 426	89 878
KOSTRA-gruppe 2	14 134	20 560	62 413
3433 Skjåk	5 360	17 680	10 300

Statistikk for gebyr i plan- og byggesaksbehandling. KOSTRA-gruppe 2 er kommunar med 2 000 til 9 999 innbyggjarar, låge bundne kostnader og middels frie disponible inntekter per innbyggjar. Kjelde: SSB.

Klima- og energiplan

Gjeldande klima- og energiplan vart godkjent av kommunestyret i 2010. Målet med planen er at kommunen skal bidra aktivt til at nasjonale målsettingar blir nådd når det gjeld energiomlegging, energieffektivisering, reduksjon av klimautslepp og betre utnytting av ressursane i vasskraft og skog. I samband med høyringa av forslaget til revisjon av kommuneplanen sin arealdel, har Statsforvaltaren etterlyst ein revisjon av klima- og energiplanen på bakgrunn i at planen er gamal og at ein slik revisjon har vore varsla starta opp som eit samarbeid mellom kommunane i Ottadalen. Arbeidet med ny klima- og

energiplan har no starta opp der Skjåk utarbeidar ein plan aleine. Planprogrammet kjem til behandling i desember 2022.

Hushaldningsavfall

Gebyr til renovasjon vil auke med ca 22 % på grunn av auka kostnader i NGR over tid. Dette har medført at tenesta har hatt eit meirforbruk tidlegare år som må dekkast inn i løpet av ei 5 årsperiode. Tenesta skal vera til sjølvkost og kostnadane må derfor dekkast inn i si heilheit.

Utfordringar i planperioden

Utfordringane for området Miljø- og samfunnsutvikling dei kommande åra er:

- Utvikle eininga gjennom strategisk arbeid og planverk over tid.
- Gjennomføre vedtekne strategiar.
- Utvikle kompetansen i eininga i tråd med lovverket og andre påverkingar.
- Til ei kvar tid ha tilstrekkeleg kompetanse innanfor eininga og vere ein konkurransedyktig arbeidsgjevar som sikrar kontinuitet og nyrekruttering med tilstrekkeleg kompetanse til ein kvar tid.
- Oppretthalde eit livskraftig og mangfaldig næringsliv – både å leggje til rette for nye verksemder og at eksisterande blir verande samt arbeide med rekruttering og busetnad som tema.
- Få på plass nye attraktive næringsareal i tråd med kommuneplanens arealdel. Slike prosessar tar ofte svært lang tid om må derfor startast i god tid før behova melder seg.
- Ha tilstrekkelege personressursar til å utføre dei kommunale tenestene med kvalitetsfokus. Året 2022 har vist oss at vi er på knivseggen oftare enn det som bra er på nokre av områda. Dette gjer oss særst sårbare.
- Fokus på god kvalitet i all saksbehandling.
- Digitalisering innanfor saksbehandling, samhandling, styringssystema, dokumentasjon-systema.
- Ha tilstrekkelege budsjettmidlar som sikrar verdibevaring og ikkje aukar vedlikehalds-ettarslepet.
- Få på plass planverk innanfor veg, vatn/avløp, kommunal bygningsmasse, eit nytt system som sett kommunen i stand til eit planlagt vedlikehald som er i samsvar med gjeldande økonomiplan.
- Bidra til at Skjåk er ein attraktiv turist- og hyttekommune.
- Sette Skjåk på kartet, synleggjere kommunen og drive omdømmearbeid gjennom positive bidrag i kvardagen. I dette arbeidet vil strategien for omdømmerarbeidet vere heilt sentral.
- Klima-utfordringar, frå å vere kjend som landets tørraste kommune ser ein no at ein her må vere budd på endra vêrsystem med ekstremregn, vind, tørke, flaum og ras. Klima- og miljøplanen må bli eit verktøy for tenkemåte her.
- Ha eit plansystem som fyller alle lovkrav, og som legg til rette for utvikling og vekst. Utarbeide ny planstrategi.

Prioriterte satsingar i planperioden

- Bygging av rekrutteringsbustader
- Flaumvoll rundt Bismo
- Revidering av reguleringsplan Bismo sentrum
- Ny hovudplan for vatn og avløp inklusive tiltaksplan
- Hovudplan for kommunal bygningsmasse
- Oppgradering av VA-anlegg
- Utbetring av Skjåkhallen
- Få på plass ny planstrategi og oppdatering av delplanar.
- Dialog og samhandling med næringslivet for å sikre eksisterande arbeidsplassar og skape nye, mellom anna om korleis næringsfondet kan nyttast
- Få med klima- og miljøarbeid som ein naturleg del av alt vi arbeidar med
- Ny barnehage

Kvalitetsdiskusjon

Skjåk kommune har gjennomgåande gode tekniske tenester. Det må utarbeidast planar for vedlikehald. Forutsetninga må vera å ha eit verdibevarande vedlikehald. Å oppretthalde kvaliteten på så vel vassforsyning til innbyggjarane som kvaliteten på vegstandarden og øvrige tekniske tenester, vil vere avhengig av dedikerte ressursar til årleg vedlikehald og nødvendige nyinvesteringar.

Kommunen har gjennom fleire år utmerka seg ved effektiv saksbehandling både på byggjesak og i plansaker. Dette er med på å gje Skjåk eit godt omdømme. Kommunen si saksbehandlingstid må også i åra vere slik at dei som søker, finn at dei får god service og at dei er velkomne til å etablere seg i bygda.

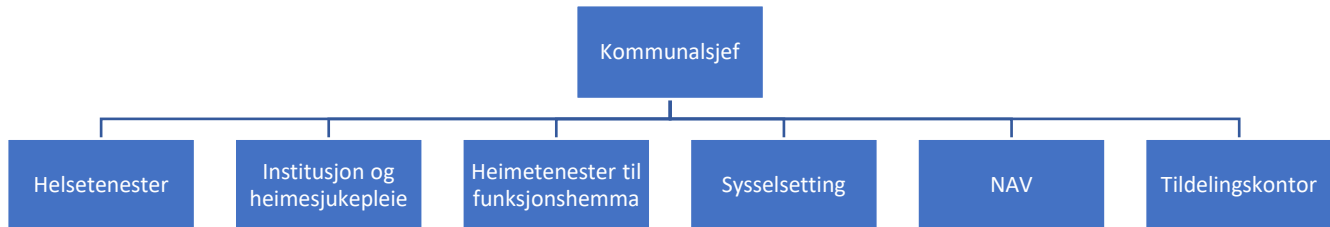
Kvalitet på drikkevatnet er viktig. Skjåk kommune har planlagt ei oppgradering av fleire kommunale vassverk, for å sikre vasskvaliteten og nok vatn. Vidare vil det bli utbetringar i leidningsnett, også for å trygge kvaliteten på drikkevatnet.

Næringsutvikling er ein sentral faktor for å skape livskraft og folketalsauke. Næringsfondet i Skjåk er kjent i kommunen.

Terskelen for å ta kontakt med næringsavdelinga for rådgjeving eller for å søkje støtte, skal vere låg. Landbrukskontoret i Lom og Skjåk, skal vere tilgjengeleg for alle i begge bygdene, og folk skal få hjelp til å utvikle ideane sine og til å etablere verksemder. Landbruket er ein berebjelke i Skjåk

Tenesteområde Helse og omsorg

Ansvarsområde

Skjåk kommune har svært gode helse- og omsorgstilbud, og tenestene som blir levert er av høy kvalitet. Vi ser at vi har hatt svært lett tilgjengelege tenester på alle nivå, og eit resultat er at det har blitt gjeve for høgt omsorgsnivå for tidleg. Det ser ein mellom anna på at det er mange heimebuande med lite teneste og lavt hjelpebehov. Nivået på nokre av tenestene er så høgt at det må til betydeleg omstilling i alle tenester for å møte utfordringane kommunen står overfor i åra framover. Dette arbeidet er godt i gang i tenestene, og det er ei merkbar endring og dreining av tenestene. Nasjonale føringar og krav gjer at kommunane må ta hand om stadig fleire oppgåver. Det blir ikkje følgt opp med statlege midlar, og i tillegg får vi fleire eldre. Dette krev at nivået må reduserast for å sikre berekraftige tenester i framtida.

SSBs befolkningsprognose ventar ei endring i innbyggjartalet frå 2.152 innbyggjarar i 2022 til 1.746 innbyggjarar i 2040. Eit mål for evna til å finansiere auka etterspurnad etter kommunale tenester er å finne eit måltal for kor mange eldre over 80 år ein vil ha i forhold til personar i yrkesaktiv alder (mellom 20 og 66 år).

Evne til å finansiere auka etterspurnad etter kommunale tenester:

	2020	2025	2040
Skjåk	8,2	6,4	3,5
Nasjonalt	14,3	12,1	6,8

Forholdstala for Skjåk synleggjer kor viktig det er å bruke det handlingsrommet Skjåk kommune har nå til å endre tenestene slik at innbyggjarane framleis kan ha gode nok tenester. (Frå Statsforvaltarens kommunebilete for 2021).

Brutto driftsutgifter til helse og omsorg (kroner pr. innbygger):

Skjåk 2019	Skjåk 2020	Skjåk 2021	Innlandet fylke	KOSTRA-gruppe 5	Landet utanom Oslo
42 901	41 587	46 819	38 325	45 668	33 077

Skjåk har eit høgt utgiftsnivå pr. innbyggjar. Frå 2020 til 2021 er det samla sett ein auke i driftsutgiftene. I forhold til KOSTRA-gruppe 5 brukar Skjåk kommune litt over denne gruppa på helse og omsorg. Samanlikna med Innlandet fylke er det ein vesentleg høgare kostnad. Årsaka til dette er samansett. Det er mellom anna eit høgare objektivt utgiftsbehov for pleie- og omsorgstenester enn landssnittet grunna alderssamansettinga i kommunen, men i 2021 var kommunen prega av at vi mellom anna mangla leger og at vi måtte leige inn mykje personale. Dette har endra seg delvis i 2022, og vi har nå stabil legedekning som er ein stor ressurs for Skjåk-samfunnet.

Netto driftsutgifter fordelt på omsorg- og helsetenester (i prosent):

	Skjåk 2020	Skjåk 2021	Innlandet fylke	KOSTRA 5	Landet u. Oslo
Andel omsorgstenester i % av netto driftsutgifter	36,0	38,8	38,6	38,6	33,9
Andel kommunehelsetenesta i % av netto driftsutgifter	6,8	10,1	6,9	7,1	6,6

Tabellen syner at omsorgstenester i % av netto driftsutgifter ligg litt over KOSTRA-gruppe 5 og Innlandet fylke. Kommunehelsetenesta vår er ein god del høgare i kostnad enn KOSTRA-gruppe 5 og Innlandet fylke. Dette heng saman med manglande legedekning. Skjåk kommune har nå svært stabil og god legedekning.

Pleie- og omsorgstenester

Institusjon og heimesjukepleie

Indikatorar institusjon:

	Skjåk 2020	Skjåk 2021	Innlandet	KOSTRA 5	Landet u. Oslo
Andel innbyggjarar 80+ med sjukeheimplass (%)	15,3	12,5	10,4	11,9	10,9
Andel brukartilpassa einerom med eige bad/wc (%)	100	100	89,7	95,7	92,5
Utgifter pr. opphaldsdøgn institusjon (kr)	3 435	4 495	4 397	4 228	4 437
Legetimar pr. veke pr. bebuar i sjukeheim	0,40	0,78	0,59	0,56	0,63

Sjukeheimplassane og omsorgsbustadane med høgare omsorgsnivå er lokalisert under same tak på Skjåkheimen. Det har vore tydeleg over fleire år at omsorgsbustadane har redusert behovet for sjukeheimplassar. Denne framsynte organiseringa gjev oss eit ekstra verktøy i omsorgstrappa, og gjer at Skjåk kommune har eit fortrinn i å vri tenestetilbodet frå institusjon til heimebaserte tenester. Denne vridinga har skjedd over fleire år.

Institusjon og heimesjukepleie arbeidar nå tett saman under felles leing, og eit resultat av planlegginga hittil er eit samarbeid om demensomsorga. Dagtilbodet for heimebuande med demens blir arbeidd med vidare. I tillegg vil dei i fellesskap utvikle vidare demensomsorga i kommunen som gjeld til dømes kartlegging og oppfølging. Institusjon og heimesjukepleie samarbeider om fagutvikling, og deltek i prosjektet *Rett tiltak til rett tid*, som er eit prosjekt i regi av Undervisningsheimetenestene (USHT). Dette er eit prosjekt med særleg fokus på demensomsorga, og prosjektgruppa består av personale frå dagtilbodet, institusjon og heimesjukepleia.

Presset på sjukeheimplassar er redusert som følgje av at terskelen for å få plass er blitt høgare. Dette er heilt i tråd med den nasjonale eldreforma St.m.15 "Leve hele livet". I kommunebarometeret er det poengtert at snittet for pasientar med høgt hjelpebehov er 81,97 % på landsbasis, medan det i Skjåk var 67,86 % ved utgangen av 2020. Dette er stadig i endring, og har vore i endring gjennom 2021. Det er venta at talet for 2021 vil bli langt høgare for

pasientane ved institusjonen. Dette er i tråd med den dreinga av tenester som det er forventat at Skjåk kommune må gjere.

	Skjåk 2020	Skjåk 2021	Innlandet	KOSTRA 5	Landet u. Oslo
Andel innbyggjarar over 80 år som brukar heimetenester	36,3	33,6	30,7	33,3	28,8
Andel brukarar av heimetenester 0-66 år	41,5	43,9	46,8	44,1	48,8

Andelen innbyggjarar som brukar heimetenester over 80 år er synkende, og er nå på likt nivå som KOSTRA-gruppe 5. Skjåk ligg noko over Innlandet. Andel innbyggjarar som brukar heimetenester 0-66 år fortsett å auke, men er framleis under KOSTRA-gruppe 5 og Innlandet.

I tråd med nasjonale føringar, skal Skjåk kommune ha gode heimetenester for å leggje grunnlag for at flest mogleg skal få bu heime så lenge som mogleg. Førebyggjande arbeid som hindrar og forsinkar utviklinga av helseplager for alle deler av befolkninga må ha høg prioritet. Skjåk kommune ønskjer å bidra til at den einskilde innbyggjar opplev meistring i kvardagen, opplev mening med livet og at ein har ei betyding som medmenneske i samfunnet vårt.

Kvardagsrehabilitering blei etablert som tilbod i Skjåk kommune i 2016, der nettopp tidleg intervensjon og førebygging er viktige stikkord. Dette er ei teneste som rettar seg mot innbyggjarar som har hatt eit funksjonsfall og blir utvikla i tett dialog med tenestemottakaren. Eit viktig prinsipp i målsettinga er kvardagsmeistring og "Kva er viktig for deg?". Institusjon og heimesjukepleie deltek nå i KS' sitt nasjonale læringsnettverk *Gode pasientforløp*. Tenestene ønskjer å utvikle det tverrfaglege samarbeidet i kommunen, og auke kvaliteten til det beste for innbygarane.

Heimetenester for funksjonshemma

Heimetenester for funksjonshemma inneber tenester som personleg assistanse i heimen, brukarstyrt personleg assistanse (BPA), praktisk bistand opplæring og ADL-trening, praktisk bistand til alle dagleglivets oppgåver, støttekontakt, omsorgsstønad, avlasting for pårørande dagaktivitet og tilrettelagt arbeid for funksjonshemma.

Miljøarbeidstenester blir gjeve i avlastingsbustad, bemanna omsorgsbustad og i heimen til den funksjonshemma. Dette gjeld avlasting/personleg assistanse/praktisk bistand gjeve ut i frå miljøterapeutiske prinsipp. Frå 2018-2019 arbeidde vi med innovasjonsprosjektet; *"Berekraftig bufelleskap og avlastning 2020-2050"* for å utvikle tenestetilbodet for brukarar, pårørande og tilsette i tenestene. I 2021 fekk tenesta tildelt midlar i forhold til velferdsteknologi til barn og unge og vaksne med funksjonsnedsettingar, og vi har jobba med prosjektet vi har valt å kalle "klare sjølv". Ein ser ein stor nytteverdi ved å ta i bruk velferdsteknologi til denne målgruppa, både når det gjeld meistring, tryggleik, informasjonsflyt og effektivisering. Vidare vert prosjektet i høve til barn, unge og vaksne funksjonshemma i Skjåk vidareført i 2023, dette i samarbeid med dei fem andre kommunane i regionen.

I det vidare arbeidet med heimetenesta for funksjonshemma vil fokus vere på fag og gjennomføring av prosjekt og delprosjekt. Prosjekta vi har i dag, er i høve til: velferdsteknologi, arbeidsmiljø og dagaktivitet. Alle desse delprosjekta er eit resultat av innovasjonsprosjektet ; *"Berekraftig bufelleskap og avlastning 2020-2050"* for å utvikle tenestetilbodet for brukarar, pårørande og tilsette i tenestene. Dette er med å danne grunnlaget for ei satsing på fagutviklinga i tenesta og ei naudsynt omstilling for god organisering av døgnet for tenestemottakarar og digital oppgåveprioritering for tilsette og meir sjølvstendige tenestemottakarar og fokus på eigenmeistring i kvardagen.

Prosjektet om *dagaktivitetstilbod* står no for tur. Heimetenesta for funksjonshemma har behov for tilrettelagde lokalar for gode arbeidsplassar. Ein dagaktivitet tenesta driftar er blant anna kantinedrifta på ungdomsskulen. Dette er ein god aktivitet for integrering av funksjonshemma i lokalmiljøet i Skjåk.

Velferdsteknologi

Skjåk kommune satsar på velferdsteknologi som eit ledd i å gjeva meir smidige tenester, og gjera våre tenestemottakarar meir sjølvstendige. Tenestene har kjøpt inn fleire skjermar og anna utstyr som aukar kvaliteten på tenestene våre. Eit døme er vandrealarmen der ein bebuar i bustad kan gå fritt, men tenesta får varsel om vedkommande passerer avtalte punkt. Det gjer at tenesteytarane kan finne att vedkommande og på ein skånsom måte geleide han eller ho attende til bustaden. Det er velferdsteknologi som legg til rette for fysisk aktivitet, meistring og trygghet.

Pensjonistforbundet støttar planar for ein ny heilskapleg, overordna, gjennomført og framtidsretta satsing på det førebyggjande feltet i forhold til eldre. Dei er einige i at dei fleste av framtidens omsorgsutfordringar og løysingar vil ligge utanfor dei ordinære helsetenestene. Dette er i tråd med vår satsing på velferdsteknologi til befolkninga, og da særleg i forhold til dei eldre. Det er viktig å satse på dette i eit førebyggjande perspektiv.

Lom og Skjåk tildelingskontor

Det er felles tildelingskontor med Lom, der Skjåk har vertskommuneansvaret. Tildelingskontoret fattar vedtak om tenester ut frå gjeldande lovverk. Dei har eit tverrfagleg samarbeid med institusjonane, heimetenestene, fastlegar, fysioterapi, ergoterapi og andre relevante partar. Det er vurdert at arbeidsforma er effektiv, og gjev konkrete vedtak som er fagleg grunngeve i ei felles fagleg forståing av rett omsorgsnivå og tenesteyting. Saksbehandlarane er viktige medspelarar for tenestene i å utforme gode tenester rundt brukarane, og dei er viktige samarbeidspartar for innbyggjarar som søker om tenester i Skjåk kommune. Tildelingskontoret er koordinerande eining, og har såleis ansvar for oppnemning og opplæring i bruk av Individuell Plan. Vederlagsberekning av langtidsopphald er lagt til tildelingskontoret, og er ei oppgåve som blir gjort der.

Tildelingskontoret er viktige aktørar inn i fagutviklingsprosjektane "Rett tiltak til rett tid" og i "Gode pasientforløp". Dei tilsette har eit unikt blick inn i tenestene, og har anledning til å gjera ein objektiv vurdering av pasientenes behov for tenester.

Helsetenester

Skjåk kommune yter ein del av helsetenestene til sine innbyggjarar i eigen regi, ein del i samarbeid med Lom og ein del i samarbeid med alle norddalskommunane.

Indikatorar helsetenester:

	Skjåk 2020	Skjåk 2021	Innlandet	KOSTRA 5	Landet u. Oslo
Legeårsverk pr. 10 000 innbyggjarar	18,8	18,6	13,0	15,5	12,1
Fysioterapiårsverk pr. 10 000 innbyggjarar	11,5	11,6	11,3	12,2	9,7
Årsverk helsestasjon pr. 10 000 0-66 år	96,8	85,7	58,1	62,7	50,1

Skjåk har høgare dekning på legetenester enn samanliknbare kommunar. Når det gjeld helsestasjon, ligg Skjåk betydeleg over snittet med tanke på årsverk, sjølv om det i 2021 var noko redusert. Verdt å merke seg er at deler av eitt årsverk er statleg finansiert ved hjelp av styrkingsmidlar og tilskot.

Legetenester

Det har vore ei stabil og god legeteneste i Skjåk over lengre tid, og vi har lukkast i å oppretthalde dei tre legeheimlane. Det er nå etablert ei drift i 2022 der Skjåk kommune prøvar ut ei ordning med 4 tilsette legar i deltidstillingar. Vi har hatt turnuskandidatar knytt til tenesta, og i tillegg praksisstudentar. Dette har vore verdifulle og dyktige medarbeidarar, som har tilført kontoret kompetanse. Tre av legane er i spesialistutdanning i allmenntidmedisin.

Fysioterapi og ergoterapi

Skjåk kommune har vertskommunesamarbeid med Lom kommune om fysioterapi og ergoterapi. Skjåk har 2,5 kommunale fysioterapiheimlar og 0,8 stilling som ergoterapeut inn i samarbeidet. Dei tilsette har brei og god fagleg kompetanse som ein kan få utnytta betre gjennom utvida samarbeid.

Regionalt helsesamarbeid

Vertskommuneavtale om helsesamarbeid i Nord-Gudbrandsdal omfattar legevaktordning, legevaktvarsling, jordmorkvartordning, 6 intermediære senger, 3 KAD-senger (Ø-hjelp) og kostnader for hjelpepersonell knytt til spesialisthelsetenesta ved NGLMS. Kommunane mottok statlege tilskot for å drifte KAD-senger, som blir overført Sel kommune som del av finansieringa.

Skjåk	2020	2021	2022	Auke frå 2021 i kroner	%-vis auke frå 2021 i kroner
Intermediær	495 798	678 889	815 000	136 111	20,0%
KAD	334 964	458 769	598 000	139 231	30,3%
Jordmorkvart	43 757	42 020	46 000	3 980	9,5%
Støttepersonell	106 698	101 157	101 000	-157	-0,1%
Legevakt	852 871	949 799	1 066 000	116 201	12,2%
Legevaktvarsling	1 254 993	1 238 424	1 253 000	14 576	1,8%
Sum	3 089 081	3 470 058	3 879 000	408 942	11,8%

Psykisk helseteneste

Psykisk helseteneste (inkl. rusomsorg) var tidlegare organisert under heimebaserte tenester. Samhandlingsreforma for rus og psykiatri stiller store krav til den enkelte kommune, og når døgninstitusjonar blir lagt ned, tyder det ytterlegare press på tenestene i kvar kommune. Tidlegare var det slik at ingen skulle motta behandling i kommune, men nå har dette biletet endra seg til at alle med milde eller moderate utfordringar skal få hjelp og behandling i kommunen. Dette stiller heilt andre krav og forventningar til psykisk helse – teneste frå kommune og spesialisthelsetenesta.

Skjåk kommune har omfattande kostnader ved kjøp av private tenester i psykisk helse. Innslagspunktet for å få dekkja kostnader ved ressurskrevjande brukarar blir høgare enn dagens nivå. Skjåk kommune har foreløpig ikkje kompetanse eller kapasitet til å organisere denne tenesta sjølv, og må difor kjøpe tenesta av ein privat aktør.

Det er behov for å etablere psykiatribustadar, og det vil vere hensiktsmessig å etablere det i samarbeid med andre kommunar. Det blir arbeidd for å finne ei felles interkommunal løysing, som kan sikre kompetanse og gjera tenesta meir attraktiv.

Helsestasjon og jordmor

Skjåk kommune jobbar målretta med førebygging av psykiske og fysiske lidingar blant barn og unge, og har ei målsetting om at helse- og velferdstenester retta mot barn og unge skal bli betre koordinerte og av betre kvalitet. I dette ligg ein ambisjon om å fange opp problem, gjera god kartlegging og vurdering, samt setja inn hjelpetiltak så snart som råd – tidleg innsats. Det er viktig at helsesjukepleiarane opprettheld si kompetanse for å arbeide førebyggjande blant foreldre og barn. Dette gjeld særleg TIBIR, men òg Cos-P og PMTO (foreldrerettleiingsprogram). Helsestasjonen har satsa på å innføre ein digital skulehelseteneste i godt samarbeid med oppvekst. Helsestasjonen har dei siste åra fått tildelt betydelege statlege tilskot for å styrke barn og unge si psykiske helse ved å jobbe førebyggjande. Kommunen fekk øymerka midlar som finansierer delar av stillinga som miljøterapeut. Det er politisk vedtak om at det skal greiast ut felles teneste for helsestasjonane i Lom og Skjåk. Dette er ei saks om blir politisk behandla i begge kommunar i november 2022, med mogleg oppstart frå januar 2023.

Oppvekstreformen

Skjåk kommune har arbeidd målretta i mange år for å sikre våre born og unge gode oppvekstvilkår. Det er difor eit tett samarbeid mellom dei aktuelle tenestene. Oppvekstreformen utfordrar kommunane til å vidareutvikle og optimalisere dei tenestene som finst, og sørgje for god samhandling og koordinering mellom tenesteapparatet, til barnets beste. Ansvar for økonomisk krevjande tiltak blir nå fløtt til kommunen, og det er tydeleggjort eit ansvar i kommunen som skal sikre at det blir arbeidd for at born og unge ikkje treng omfattande og inngripande tiltak. Dette arbeidet er i gang, og noko av det som er starta er t.d. revitaliseringa av ressursgruppa.

Oppvekstreformen legg til grunn at milde og moderate utfordringar for born og unge skal handterast av andre tenester enn barnevernet. Det tyder at dette skal handterast på lågast moglege nivå, med god dokumentasjon av dei tenestene eller tilboda som blir gjeve. Det skal sørgje for ei meir koordinert tenesteyting og at Skjåk kommune byggjer laget rundt bornet. Tenesteytarane skal stimulere til at ein arbeider førebyggjande for å legge til rette for ein best mogleg oppvekst for barn og unge i Skjåk.

Ressursgruppe

Ressursgruppa til kommunen er revitalisert og har faste møte annakvar veke, der ein har avsett tid til å drøfte aktuelle saker. Dette er møte som skal brukast til konkrete saker på individ- eller systemnivå, eller ved generelt behov for å drøfte trendar og kompetanseheving. Ein sentral del av arbeidet vil vere på systemnivå for å sikre at vi har ein trygg struktur som ivaretek våre innbyggjarar best mogleg.

Barnevern

Oppvekstreforma endrar den kommunale barneverntenesta ved at dei skal ha langt mindre saksbehandling, og at sakene dei skal handtere skal vere dei mest alvorlege og krevjande sakene. Det er og større krav til kompetansen i barnevernet, noko dei tilsette er i god gang med å utarbeide. For å møte dei nye krava, blei barneverntenestene i Sel, Vågå, Lom og Skjåk slått saman til ei interkommunal teneste med Sel kommune som vertskommune og med kontorstad på Otta i 2019. Det er god dialog mellom barnevernet og andre kommunale tenester.

Etter at tenestene blei slått saman, har det vore ei auke i talet på meldingar til barnevernet. Det er ein nedgang i antal undersøkingar frå 2021 til 2022, og ein ser at fleire av undersøkingane omhandlar alvorlege hendingar. Behovet for tiltak i og utanfor heimen er høgare enn det har vore tidlegare. I tråd med oppvekstreforma vert det omdisponert

ressursar i 2023 for å jobbe meir systematisk med det forebyggande arbeidet inn mot born og unge. Målsettinga med denne omdisponeringa er at fleire born og unge får hjelp tidlegare og at kvaliteten på meldingane til barneverntenesta vert betre. Ein eigen koordinator for oppvekstreforma vil jobbe med kommunen sin oppvekstplan og utvikling av kommunen sitt ressursteam for born og unge. Frå 1.1.2019 har kommunen plikt til å ha ein akuttberedskap i barnevern, og det er etablert ei regional vaktordning for heile Nord-Gudbrandsdalen etter kommunelova § 28 med Sel kommune som vertskommune.

NAV Lom og Skjåk

Dei siste åra har det vore arbeidd målretta med arbeidsretta oppfølging som får menneske ut i arbeid. Dette har bidrege til at utbetalingane til økonomisk sosialhjelp har vore relativt låge i Skjåk kommune. Det er difor ikkje realistisk å tenkje seg at dette blir redusert ytterlegare i 2023. Sett i ljøs av flyktningsituasjonen, renteauking m.m. kan vi heller ikkje utelukke at dette vil auke noko.

NAV ser at det er meir komplekse saker nå enn tidlegare, og det er oftare i kombinasjon med økonomi og gjeld. Ein ser eit aukande behov for at tenesta gjev opplysning, råd og rettleiing etter § 17 i lov om sosiale tenester i NAV samt ordninga friviljug forvaltning. Som eit ledd i dette arbeidet initierte NAV Lom og Skjåk prosjektet LEVELE – god styring med eigen økonomi i 2020. Prosjektmidlane kjem frå Statsforvaltaren og tredje og siste prosjektperiode startar i andre kvartal, 2023. www.levelle.no

NAV blir stadig meir digitalisert, men det blir lagt vekt på at den oppsøkjande verksemda ut mot bedrifter og brukarar skal oppretthaldast og aukast i åra framover.

Indikatorar sosialtenester:

	Skjåk 2018	Skjåk 2019	Skjåk 2020	Skjåk 2021
Sosialhjelpsmottakarar (tal)	35	30	23	25
Sosialhjelpsmottakarar 18-24 år (tal)	7	3	4	-
Sosialhjelpsmottakere med sos.hjelp som viktigaste kilde til livsopphold	9	14	8	7
Antal barn i familiar som mottek sosialhjelp (antal)	28	16	21	24

Talet på sosialhjelpsmottakarar har auka marginalt i 2021, men er samstundes mykje lågare enn både i 2018 og 2019. Det er ein betydeleg reduksjon av sosialhjelpsmottakarar mellom 18-24 år, og i segmentet med sosialhjelp som viktigaste kjelde til livsopphald. Vi ser ei auke i tal barn i familiar som mottek sosialhjelp.

Jobbspesialist

NAV Lom og Skjåk har tilsett jobbspesialist som skal arbeide målretta for at arbeidsledige innbyggjarar som er registrert i NAV, og med behov for tett, arbeidsretta bistand - kjem seg så raskt som mogleg ut i eit ordinært arbeidstilhøve. Ein jobbspesialist arbeider med ein eigen metodikk og vektlegg behova til arbeidssøkjaren. Ein arbeidssøkjare som får oppfølging av jobbspesialist har moglegheit for langvarig oppfølging (opp mot tre år) der målet er at han/ho skal koma seg i eit ordinært arbeidstilhøve, og bli styrka i å halde seg i arbeid over lang tid. Jobbspesialisten deltek i eit nettverk med fleire jobbspesialistar i Gudbrandsdalen, og får rettleiing frå metoderettleiar i NAV Midt-Gudbrandsdal.

Utfordringar i planperioden

Den demografiske utviklinga i Skjåk viser at vi får stadig fleire eldre med behov for helse- og omsorgstenester. Omsorgstrappa i Skjåk er godt utbygd for å møte behova til tenestemottakarane, men vi må bli enda betre til å utnytte dei ulike nivåa for å optimalisere ressursbruken ytterlegare. Bruk av velferdsteknologiske hjelpemiddel i tillegg til ei heimeteneste av høg kvalitet, skal bidra til at brukarane får gode og trygge tenester i heimen så lenge som råd. Tenestene blir utfordra til å tanke nytt om korleis tenesteyting skal skje, og kven som skal utføre kva oppgåver. Det er viktig å bruke kompetansen der det er mest bruk for den i den vidare tenesteytinga, slik at Skjåk kommune kan få best mogleg utbytte av den kompetansen som er tilgjengeleg for våre innbyggjarar.

Ressurskrevjande tenester vil auke i åra framover med relativt mange barn og unge med stort omsorgs- og hjelpebehov. Tenestene må innrettast slik at dei vil vere berekraftige dei neste 20 åra.

Kommunen blir stadig pålagt fleire oppgåver utan at det fører til ekstra statlege tilskot. Det er krevjande for ein liten kommune både å få finansiert dei nye oppgåvene innanfor dei tildelte rammene i tillegg til at det kan bli krevjande å få rekruttert medarbeidarar med rett spisskompetanse. Ytterlegare samarbeid innan helse- og omsorgstenester med nabokommunar og andre kommunar i regionen vil bidra til ein auke i kvalitet og ein meir effektiv teneste som er mindre sårbar.

Sysselesettingsgruppa "På veg til arbeid"

Lom og Skjåk har hatt eit langvarig samarbeid om ei felles sysselesettingsgruppe. I 2023 vil dette tiltaket få ein profil som i enda større grad er fokusert på å sørge for at personar med utfordringar i utdanning og arbeidsliv får eit tilbod. Det er planlagt at sysselesetting, arbeidstrening, varig tilrettelagte arbeidsplassar og aktivitetar skal ha eit felles punkt i denne gruppa. Gruppa skal leiast av ein avdelingsleiar, som er direkte underlagt kommunalsjef. Avdelingsleiaren har eit koordineringsansvar for tenestene, og får ein viktig oppgåve i å forme dette til eit berekraftig og sjølvstendig tiltak der personar med psykiske og fysiske utfordringar kan føle meistring og utvikling i eiga liv.

Prioriterte satsingar i planperioden

Stortingsmelding 15 "Leve hele livet" og den varsla reforma "Bo trygt hjemme" vil krevje at vi legg enda meir til rette for heimebaserte tenester, slik at folk klarar seg så lenge som råd i eigen heim eller omsorgsbustad. Reforma legg vekt på å skape eit meir aldersvennleg samfunn der eldre lever gode liv, deltek i fellesskapet og kan bruke kompetansen sin. Skjåk kommune må dreie tenestene sine slik at det er fokus på eiga meistring, sjølvstende og bruk av rett kompetanse.

Helse- og omsorgsplanen vil bli eit viktig styringsverktøy for Skjåk kommune i perioden. Den gjev og viktige signal til innbyggjarane våre om korleis prioriteringar må gjerast for å sikre at dei som må ha hjelp får det.

Kvalitetsdiskusjon

Oppvekstreformen utfordrar eksisterande tenester og gjer at det må arbeidast på ein annan måte. Tenestene skal bruke dei fora og høve som finst til å utvikle gode tenester og skape laget rundt bornet.

Auka krav til kompetanse som følgje av fleire og meir krevjande oppgåver lagt til kommunen, krev satsing på kompetanseheving på fleire fagområde innan helse og omsorg.

Satsing på digitalisering og bruk av velferdsteknologiske hjelpemiddel vil bidra til ei betre utnytting av ressursane.

Jobbspesialisten bidreg til å få personar utan aktivitet eller jobb i arbeid og inn i utdanningsløp. Dette er arbeid som vi vil sjå effekt av om få år.